

Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi

Aile ve Çocuk Seminerleri

.....
Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu - UNICEF
Turan Güneş Bulvarı No:106 Kat:7
06550 Çankaya / ANKARA
Tel: +90 312 454 10 00
www.unicef.org.tr

© UNICEF Türkiye Temsilciliği 2017

Her hakkı saklıdır.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabılır. Kitabın içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.
Bu yayında yer alan ifadeler UNICEF'in resmi görüşlerini temsil etmez.
Para ile satılmaz.

ISBN: 978-92-806-4922-2

.....

SUNUŞ

Çocuk Yaşıta Evliliklerin Önlenmesine Yönelik Anne, Baba ve Kız Çocuk Seminerleri, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) Türkiye Ofisi tarafından 2016 yılında Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ortaklığı ile başlatılan ve yaygınlaştırılma çalışmaları devam eden 'Çocuk Evliliklerinin Önlenmesine Yönelik Yerel Müdahale Modeli' geliştirilmesi çalışmaları kapsamında hazırlanmıştır.

Model dört temel bileşenden oluşmaktadır: Veri ve kanıt oluşturma, hizmet sağlayıcılarının kapasitelerinin güçlendirilmesi, çocuk ve ailelere yönelik güçlendirme faaliyetleri ve sosyal norm değişimine yönelik faaliyetler.

Elinizdeki kitap, çocuk ve ailelere yönelik güçlendirme faaliyetleri kapsamında geliştirilen toplum temelli faaliyetlerde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. UNICEF Türkiye Ofisi tarafından gerçekleştirilmiş olan hazırlık çalışmaları kapsamında yapılan ve Türkiye ve dünyadaki iyi uygulama örneklerinin incelenmesine dayanan literatür taramaları, çocuk yaşıta evliliklerin önlenmesinde kız ve erkek çocukların, annelerin ve babaların bilgilendirilerek güçlendirilmelerinin, toplumsal dönüşüme katkıda bulunmaları açısından büyük önem taşıdığını göstermektedir.

Literatür ve alan bulgularından yararlanılarak oluşturulmuş olan bu seminer setleri, aşağıdaki temel hususları göz önünde bulundurarak hazırlanmıştır:

- Programın içerik ve yöntemlerinin farklı yaş grupları özelinde hazırlanması,
- Verilecek mesajların toplumsal cinsiyet faktörü gözetilerek belirlenmesi,
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve çocuk haklarının korunması konularının, programın temelini oluşturmması,
- Kız çocukları ve kadınların güçlenmesi ve sosyal ağlarının geliştirilmesine yönelik etkinliklere yer verilmesi,
- Anne-baba eğitimlerinde eğitim hakkında ve kız çocukların eğitimine vurgu yapılması,
- Erkeklerin de sürece dahil edilmesi, çocuk yaşıta evliliklerin önlenmesi konusunda sorumluluk almalarının desteklenmesi.

Bu ilkeler göz önünde bulundurularak anneler, babalar ve kız çocukları için bilgilendirme seminerleri hazırlanmıştır. İlgili alan taramaları ve uzman görüşleri çerçevesinde seminerler bu üç ana grubu hedefleyerek hazırlanmıştır; erkek çocukları için ise bilgilendirme semineri yerine uzun dönemli uygulama planları olan etkinlik temelli modüller geliştirilmiştir¹.

¹ Anneler ve kız çocukları için de geliştirilmiş olan bu etkinlikler, ayrıca kitaplaştırılmıştır.

KİTABIN KULLANIMI

Elinizdeki kitap 4 bölümünden oluşmaktadır:

- Kız çocukları için bilgilendirme semineri
- Annelere yönelik bilgilendirme semineri
- Babalara yönelik bilgilendirme semineri
- Çocuk yaşı evlilikler hakkında sık sorulan sorular

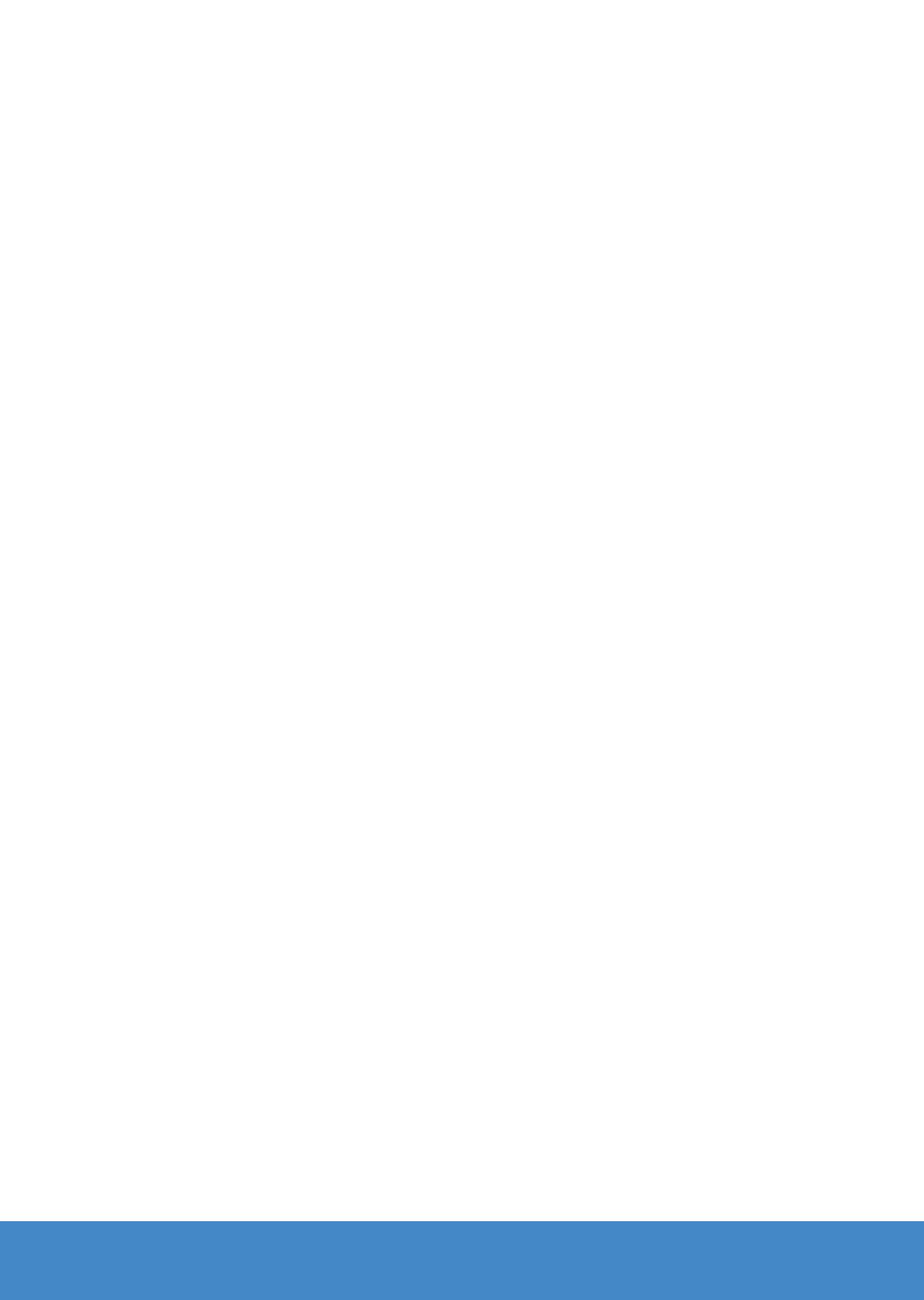
Her bir bölümde farklı içerikte hazırlanmış olan seminerlerin sunum slaytları ve semineri gerçekleştirecek olan eğiticinin kullanımı için ek bilgi notları bulunmaktadır. Kitabın sonunda ayrıca çocuk yaşı evlilikler hakkında sık sorulan sorular ve yanıtları ile konuya ilgili kaynakçaya yer verilmiştir.

Bu kitapta yer alan seminerler, eğitim, çocuk koruma ve toplum hizmetleri gibi alanlarda çalışan uzmanlar ve hizmet sağlayıcılar tarafından, okullarda, yaygın eğitim kurumlarında, mültecilere destek sunan merkezlerde, kadın ve aile danışma merkezlerinde ve sivil toplum kuruluşlarında uygulanabilmek üzere hazırlanmıştır.

Anne ve baba seminerleri anne veya baba olmayan kadın ve erkeklerle ve aynı cinsiyettedeki diğer aile bireylerine de açık olacak şekilde tasarlanmıştır. Kız çocuklarına yönelik seminer ise 12-18 yaş grubu gözetilerek hazırlanmıştır.

Seminerlerin uygulanması sürecinde uygulamanın yapılacağı kurumlardan gerekli izinlerin alınması; çocukların katılacağı seminerlerde ise çocukların velilerinden ve/veya okullarından gerekli izinlerin alınması gerekmektedir.

Seminerlerin gerçekleştirilebileceği yerler, seminer süreleri ve her bir seminer için dikkat edilmesi gereken önemli noktalar ilgili bölümlerde ayrıca belirtilmiştir.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	3
KİTABIN KULLANIMI	5
1. KIZ ÇOCUKLARI İÇİN BİLGİLENDİRME SEMİNERİ	9
2. ANNELER İÇİN BİLGİLENDİRME SEMİNERİ	25
3. BABALAR İÇİN BİLGİLENDİRME SEMİNERİ.....	51
4. ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER İLE İLGİLİ SIK SORULAN SORULAR	75
5. KAYNAKLAR	83

KIZ ÇOCUKLARI İÇİN BİLGİLENDİRME SEMİNERİ

KIZ ÇOCUKLARI İÇİN BİLGİLENDİRME SEMİNERİ

Amaç: Kız çocukların çocuk hakları, eğitimin önemi, çocuk yaşta evlikler ve sonuçları, haklarını korumak için başvurabilecekleri mekanizmalar ve geleceklerini planlayabilme hakkında bilgilendirilmeleri hedeflenmektedir.

Uygulanabilecek Yerler: Okullar, yaygın eğitim kurumları, mültecilere destek sunan merkezler, sivil toplum kuruluşları.

Süre: 60 dakika

Malzemeler: Power point sunum için projeksiyon

UYARI: Kız çocuklarına yönelik bilgilendirme seminerinin içeriği 12-18 yaş grubuna uygun olarak hazırlanmıştır. Daha erken yaş grubundaki çocukların katılımı uygun değildir.

UYARI: Çocuklarla yapılacak seminerlerde çocukların aile, yasal vasi ve/veya okullarından yazılı onam alınması gerekmektedir.

Eğiticiye Not: Başlamadan Önce!

Çocuklarla çalışırken en önemli yaklaşım hak temelli yaklaşımındır. Bu nedenle çalışmaya boyunca aşağıdaki hususları lütfen göz önünde bulundurunuz.

- Çocuk katılımının en önemli koşulu çocukların gönüllü olmasıdır. Katılmak istemiyorsa bu da bir katılım biçimidir. Öncelikli olarak çocukların hak sahibi birer birey olarak görünüz.
- Çocuklarla kurulacak iletişim dili şiddetten uzak, paylaşımçı ve demokratik olmalıdır.
- Etkin dinlemeye, empati kurmaya ve önemli olduklarını hissettirmeye özen gösteriniz.
- Kullandığınız dil karşısındaki yargılanan bir dil yerine durumu tanımlayan ve duyguları ifade etmeyi kolaylaştıran bir dil olmalıdır.

Oturum Planı

Alt başlıklar	Amaçlar	Yöntemler	Süre
Program tanıtımı ve giriş	Programın amacını ve içeriğini bilmelerini sağlamak	Soru-cevap Anlatım	5 dk
Çocuk Kavramı, Çocuk Hakları, Kız çocukların eğitimi ve konu ile ilgili yasalar	Çocuk Kavramı hakkında katılımcıları bilgilendirmek Toplumsal cinsiyet rolleri konusunda farkındalık sağlamak Çevre ile çocuk arasındaki karşılıklı etkileşim konusunda bilgilendirmek Çocukların temel hakları konusunda bilgilendirmek Çocuk hakları ihlalleri konusunda bilgilendirmek	Soru-cevap Anlatım	20 dk
Çocuk Yaşıta Evliliklerin Neden ve Sonuçları	Çocuk yaşıta evlilik kavramı ve nedenleri hakkında bilgilendirmek Çocuk yaşıta evliliklerin fiziksel, psikolojik etkileri hakkında bilgilendirmek Çocuk yaşıta evliliklerin önlenmesinde başvurulacak mekanizmalar hakkında bilgi vermek	Anlatım Örnek olay Soru-cevap	20 dk
Çocuk Yaşıta Evliliklerin Önlenmesi	Kendileri için yapabilecekleri konusunda bilgilendirmek Çocuk yaşıta evliliklerin önlenmesinde eğitimin önemini vurgulamak	Anlatım Soru-cevap	10 dk
Değerlendirme ve Kapanış	Geleceklerini planlayabilme konusunda cesaretlendirmek Oturum ile ilgili değerlendirmeleri almak	Hayalinde canlandırma Büyük grup paylaşımı	5 dk

Slayt 2: Çocuk kimdir?

Çocuk kimdir?

18 yaşından küçük tüm bireyler
çocuk olarak kabul edilir.

Katılımcılardan 'çocuk' tanımı yapmalarını isteyin. Daha sonra hem ülkemizde hem de uluslararası anlaşmalarda yer alan çocuk kavramını aktarın. 18 yaş sınırını özellikle vurgulayın.

Çocuk olarak neleri
yapabiliyorum ya da yapamıyorum?

- Okula gitmek
- Oyun oynamak
- Kendimi ifade etmek
- Etrafında olanları sorgulamak
- Yaratıcı olmak
- Kendi yaşamım hakkında karar vermek...

Slayt 3: Çocuk olarak neleri yapabiliyorum ve yapamıyorum?

Katılımcılarla çocuk olmanın nasıl bir duygusu olduğunu sorun. Daha sonra çocuk olarak neleri yapabildiklerini ve yapamadıklarını sorun. Aldığınız cevaplara göre, bunları neden yapabildiklerini ya da yapamadıklarını sorun?

Benden neler bekliyorlar?

- İyi bir evlat
- İyi bir abla
- Başarılı bir öğrenci
- Ev işlerine yardımcı
- Kardeşlerime bakıcı
- İyi bir arkadaş...

Slayt 4: Benden neler bekliyorlar?

Katılımcılarla hepimizin yerine getirmekle yükümlü olduğu sorumluluklar olduğunu aktarın. Çevrelerinin onlardan neler beklediklerini ve bu bekłentilerin onlara kendilerini nasıl hissettirdiklerini sorun. Kızlardan ve erkeklerden beklenen şeylerin neden farklılığını sorun? Kız ve erkek

çocuklarından beklenenlerin ve onlara izin verilenlerin farklılığını aktarın. Bu bekłentilerin toplumsal cinsiyet rolleri olarak isimlendirildiğini ve bu rollerin kızların ve erkeklerin hayatlarını farklı biçimlerde kısıtlayabildiğini aktarın.

Ben ne istiyorum?

- Kendini tanıma
- Birey olma
- Beceriler geliştirmeye
- Kendi kararlarını verebilme
- Arkadaşlar edinme ve arkadaşlık sürdürme
- Problemleri çözebilme
- Eğitime devam etme
- İstediği mesleği seçebilme
- Kendi geleceğini planlama

Slayt 5: Ben ne istiyorum?

Katılımcılara siz ne istiyorsunuz diye sorun. 12-18 yaş arasında hem kız hem de erkek çocukların yapabilecekleri, isteyebilecekleri şeyleri sıralayın. Bunların farkında olup olmadıklarını öğrenin.

Çocuk ve Çevresi

aktarın. En yakın halkada aile, okul, arkadaşlar; diğer halkada komşular, akrabalar, medya; en dış halkada hukuk, tarih, sağlık, kültür gibi sistemlerin yer aldığıńı anlatın. Bu halkaların dıştan içe çocuğu etkilediği gibi, içten dışa doğru da etkilenebildiğini, yani çocuğun da çevresini etkileyebileceğini aktarın. (Bu model Bronfenbrenner'in Ekolojik modeli olarak bilinmektedir).

Slayt 6: Çocuk ve çevresi

Yapabildikleri ya da yapamadıklarını, diğerlerinin bekłentilerini ve onların ne istedikini genellikle çevrenin şekillendirdiğini söyleyin. Çocuğun çevresinde halkalar olduğu ve çocuğun bu halkalardan etkilendiğini, onların bekłentilerine göre büyüdüğünü, kararlarını verirken çevrenin etkisinde olabildiğini

Çocuk Hakları

Slayt 7: Çocuk hakları

Katılımcılara çocuk hakları kavramını daha önce duyup duymadıklarını sorun ve birkaç cevap alın. Daha sonra Çocuk Hakları Sözleşmesinden bahsedin. Türkiye'nin bu sözleşmeyi imzalayan ülkelerden biri olduğunu ve 18 yaşından küçük her çocuğun doğuştan bu haklara sahip olduğunu aktarın.

Çocukların sağlıklı ve mutlu olabilmeleri için ve çevrelerini etkileyebilmeleri için bu haklara sahip çıkmaları gerektiğini vurgulayın.

- Her çocuk temel yaşam hakkına sahiptir. Yani çocuğun yaşamına sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için yetişkinler onlara barınma sağlamak, temel ihtiyaçlarını karşılamak ve sağlığına özen göstermek zorundadır.
- Her çocuk her türlü tehlikeden korunma hakkına sahiptir. Yani çocukların ihmali ve istismardan korunmalıdır. Riskli ortamlardan uzak tutulmalıdır.
- Her çocuk eğitim hakkına sahiptir. Anne babalar sadece çocukların okula göndermek değil, her türlü gelişimini desteklemek sorumluluğundadır. Yani okulunu takip etmenin yanı sıra, spor, müzik gibi becerilerini desteklemek için çocuklara fırsat vermelidir.
- Çocuk düşüncesini özgürce ifade etme hakkına sahiptir. Onu ilgilendiren kararlarda fikri alınmalıdır.
- Temel bir ilke olarak da çocukların ilgilendiren bütün konularda çocuğun yüksek yararı temeldir.

Neden çocuk hakları vardır?

- Çocuklar bireydir.
- Çocukların bakıma, desteği, rehberliğe ihtiyacı vardır.
- İhmal ve istismara karşı hassastır.
- Çocuklar olumsuz koşullardan daha fazla etkilenebilir.
- Çocukların sağlıklı gelişimi toplumun gelişimi için önemlidir.

rehberlige ihtiyacı vardır. Çocuklar 18 yaşına gelene kadar yetişkinler tarafından desteklenmelidir.

- Çocuklar ihmali ve istismara karşı hassastırlar. Çocuklar riskli ortamları ayrı edemeyebilirler, kendilerine zarar verecek kişilerden ve ortamlardan korunmaya ihtiyaçları vardır.
- Çocuklar olumsuz koşullardan daha fazla etkilenebilirler. Çocukluk döneminde yaşanan olumsuz olaylar, çocukların yetişkinlere kıyasla daha çok etkileyebilir. Bu sebeple çocuklar olumsuz koşullardan mümkün olabildiğince korunmalıdır.
- Çocukların sağlıklı gelişimi toplumun gelişimi için önemlidir Çocuklar gelecek nesillerdir; bu sebeple onların sağlıklı ve mutlu olması toplumun gelişimi için önemlidir.

Slayt 8: Neden çocuk hakları vardır?

“Çocuk hakları neden ayrı bir insan hakları sözleşmesiyle düzenlenmiştir?” sorusunu yöneltin. Çünkü;

- Çocuklar bireydir. Çoğu zaman onların da birey oldukları unutulur.

- Çocukların bakıma, desteği,

Çocuk Hakkı İhlalleri

- Çocukların bakım, sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması
- Çocuğun riskli ortamlardan korunması
- Çocukların eğitim almamasına izin verilmemesi
- Çocukların gelişimsel ihtiyaçlarının karşılanması
- Çocukları ilgilendiren kararlarda fikirlerinin alınmaması

verilmemesi ya da yeterli desteğin verilmemesi, gelişimsel ihtiyaçlarının karşılanması yani daha büyümeden kendisinden yaşına uygun olmayan sorumluluklar beklenmesi ya da yaşına uygun şeyleri yapmasına izin verilmemesi ve onu ilgilendiren konularda onun yerine karar verip hiç fikrinin sorulmaması çocuk hakları ihlalleridir.

Slayt 9: Çocuk hakları ihlalleri

Bu saylığımız sebeplerle herkesin çocuk haklarına saygılı olması önemlidir. Temel çocuk hakları ihlallerine baktığımız zaman, çocukların temel ihtiyaçlarının karşılanması yani çocuğun bir yük olarak görülmesi, çocuğun ona zarar verecek ortamlardan korunması, eğitimine devam etmesine izin

Çocuk Yaşıta Evlilik Nedir?

Taraflardan birinin (veya her ikisinin de) çocuk olduğu, resmi veya resmi olmayan her türlü ‘evlilik’dir.

Çocuğun yaşama, korunma, eğitim ve katılım hakkının ihlalidir!

Slayt 10: Çocuk yaşıta evlilik

“Çocuk yaşıta evlilik” kavramının katılımcılara ne ifade ettiğini sorun. Çocuk yaşıta evliliğin ne anlama geldiği ile ilgili kısa bir giriş yapın.

Ek Bilgi Notu

Taraflardan birinin veya her ikisinin de çocuk olduğu, resmi veya resmi olmayan her türlü evliliğe ‘**çocuk yaşıta evlilik**’ denir. Türkiye’de yasal evlilik yaşı kadınlar için de erkekler için de 18’dir. 17 yaşında bir çocuğun yasal olarak evlenebilmesi için velilerinden ya da yasal vasilerden izin gerekir. 16 yaşında bir çocuğun evlenebilmesi ancak mahkeme kararı ile mümkündür. 15 yaşını doldurmuş olan bir çocuk, mahkeme tarafından “yasal olarak reşit” olarak kabul edilse bile evlendirilemez.

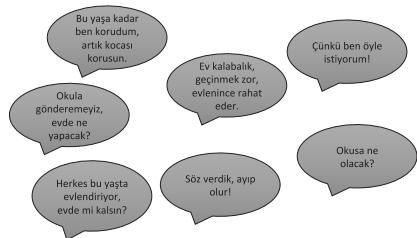
Çocuk yaşıta evlilikler kavramının, evlilik birliği içindeki bir ya da birden fazla kişinin 'çocuk' olduğunu vurgulamak amacıyla kullanıldığınnı altı çizilmelidir.

Evlilik eşlere, ev işleri yapmak, çalışmak ve evin geçimini sağlamak, çocuk doğurmak ve büyütmek gibi bir takım sorumluluklar yükler. 18 yaşına gelmemiş birisi henüz fiziksel ve psikolojik gelişimini tamamlamamıştır. Bu nedenle evlendirilen çocuklar sağlık sorunları yaşayabilir, psikolojik sıkıntılar yaşayabilir ve eğitimlerini tamamlayarak kendilerini geliştirme fırsatlarından mahrum kalabilirler.

Çocuk yaşıta evliliklerin, bir çocuk hakları ihlali olduğunu anlatın: Çocuğun hem fiziksel hem de psikolojik sağlığını etkilediği için yaşam hakkı, çocuğun şiddet görmesi, ihmale uğraması gibi riskleri olduğu için çocuğun korunma hakkının, eğitime devam edemediği ve yaşından büyük sorumluluklar almak zorunda kaldığı için eğitim hakkının ve genellikle çocukların kararı sorulmadığı için ve evlenince de bu durum devam ettiği için katılım hakkının ihlal edildiğini açıklayın.

Çocuk yaşıta evliliğin hem dünyada hem Türkiye'de kız çocukların eğitiminin ve tüm diğer haklarının önündeki en önemli engellerden biri olduğunu aktarın.

Nedenleri neler ? Anne-babalarla göre:

Slayt 11: Nedenleri neler?

Çocuk yaşıta evliliklerin nedenleri neler olabilir diye birlikte düşünelim, deyin. Sizce anne babalar çocukların neden 18 yaşından önce evlendiriyorlar? diye sorun, birkaç kişiden cevapları alın.

Anne babalar çocukların neden evlendirdiklerini sorduğumuzda şu cevapları veriyorlar:

Ev kalabalık, geçinmek zor: Evi geçindirmekte zorlanan anne babalar, evde geçim sıkıntısı yaşadığı için çocukların evlendirmek isteyebilirler. Bazı anne babalar çocukların maddi durumu kendisinden daha iyi biriyle evlendiğinde rahat edeceğini düşünübilir. Oysa az önce konuştuğumuz gibi anne babalar çocuklarına bakmakla yükümlüdür.

Okula gönderemeyiz: Bazı anne babalar çocukların okula gitmesini desteklemeyebilirler. Okulun yaşanılan yere uzak olmasından dolayı okula göndermek istemeyebilirler. Okulda çocukların başına bir şey geleceğini düşünebilirler. Okul masraflarını karşılamakta zorlanabilirler. Okula devam etmeme, çocuk yaşıta evliliklerin en önemli sebeplerinden biridir. Oysa kız çocukları okula devam ederlerse çocuk yaşıta evlenme oranları çok düşer.

Evlilik çocuğu korumanın bir yoludur: Bazı anne babalar kız çocukların yeterince koruyamadıklarını düşünüp, çocukların başına bir şey gelmesinden korkup çocuğu koruma sorumluluğu başka birine vermek isteyebilirler. Oysa kızlara kendilerini korumayı öğretmek ve çocukların daha iyi koruyabilmek için devlet kurumlarından destek almak, onları başka birinin koruması gerektiğini düşünmekten daha iyi bir yoldur.

Herkes bu yaşıta evlendiriyor, evde mi kalsın? ya da 'söz verdik ayıp olur': Toplumun, çevredekilerin bekentileri de aileler üzerinde oldukça etkilidir. Başkaları ne der? Hakkımızda konuşulmasın, gibi kaygılarla çocuklar evlendirilmek istenebilir. Oysa toplumu oluşturan biziz ve biz de doğruya çevremizdeki anlatılabilir, onları etkileyebiliriz. Önemli olan başkalarının ne söylediğinden ziyade çocukların sağlığı, mutluluğudur.

Okusa ne olur? Zaten çalışmayaçacak: Kız çocukların çalışma hayatında olmayacağı düşündürmek de çocuk yaşıta evlendirmenin gerekçeleri arasındadır. Oysa kızlar da eğitimlerini tamamlayıp yetişkin olduktan sonra çalışabilirler. Çalışmak kadınların en temel haklarındandır. Kendi ayakları üzerinde durmaları için ekonomik güçlerinin olması önemlidir. Aile ve toplum açısından da kadınların çalışması çok anlamlıdır.

Slayt 12: Nedenleri neler?

Nedenleri neler? Kız Çocuklarına Göre:

"Bazen de çocukların evlenmeyi kendilerinin istedikleri söyleniyor. Peki sizce çocuklar neden evlenmek istiyorlar?" diye sorun.

Çocuklar da herkes evlenmemi bekliyor, ya evde kalırsam, dedikodumu yapmaya başladılar gibi çevrenin ve toplumun baskısını kendi üstlerinde hissettikleri zaman evlenmek isteyebilirler.

Evdeki problemler, kavgalar, şiddet de çocukların bir an önce evden ayrılmayı istemelerine sebep olabilir.

Okula devam edemeyeceklerini veya okulu bitirseler bile çalışmayaçaklarını düşününce eğitim hayatından uzaklaşıp biran önce evlenmeyi isteyebilirler.

Nişan, düğün, kendisine alınacak hediyeler, takılar, çocuklara cazip gelebilir. Bunları düşünürken evliliğin ne olduğunu, evliliğin getireceği sorumluluklarını ve sonrasında ne yaşayacaklarını düşünemeyebilirler.

Dolayısıyla, çocuklar saydığımız sebeplerden dolayı evlenmek isteyebilirler ama onlara evliliğe hazır olmadıklarını anlatmak biz yetişkinlerin görevidir.

Etkinlik:

Meryem 16 yaşında. Aileye görücü ziyareti gelmeye başlıyor. Meryem'in ailesi de ekonomik yetersizlikler nedeniyle artık onun evlenmesi gerektiğini düşünerek okuldan alıyor ve evlendiriyor.

- Sizce Meryem okula gitmediğinde nasıl bir hayatı olur?
- Nasıl bir gençlik ve çocukluk geçirir?
- Nasıl bir evlilik geçirir?
- Nasıl bir anne olur?

13

Slayt 13: Etkinlik

Seminerin bu noktasında katılımcılarla kısa bir etkinlik yapın. Katılımcılarla slaytta yer alan örnek olayı aktarın. Önce 'Meryem okula gitmediğinde onu nasıl bir hayat bekler?' sorusunu sorun. Daha sonra 'Peki Meryem okula giderse nasıl bir hayatı olur?' sorusunu sorun.

Sonraki slaytlarda onların vermediği cevaplar varsa onları söyleyerek toparlayın.

Meryem'in Hayatı Okula Gitmediğinde Nasıl Olur?

- Çocukluğunu yaşamaz, arkadaşlarıyla vakit geçiremez.
- Fiziksel ve ruhsal olarak erken erken yaşta yıpranır.
- Kendisini hastalıklara karşı koruyamaz.
- Yetişkinliğe sağlıklı bir biçimde hazırlanamaz.
- İletişim, kendini ifade etme gibi becerileri öğrenemez.
- Çocuklarını hastalıktan koruyamaz, derslerine yardım edemez.
- Şiddet görse bile o evliliği bitiremez çünkü çocuklarına ve kendisine bakamaz

14

Slayt 14: Meryem'in hayatı okula gitmediğinde nasıl olur?

Meryem'in Hayatı Okula Gittiğinde Nasıl Olur?

- Arkadaşlarıyla vakit geçirebilir; bu da duyusal gelişimi için gereklidir,
- İletişim, yardım etme, kendini ifade etme ve sorun çözme gibi becerileri öğrenir,
- Çocukluğunu yaşayabilir,
- Kendini hastalıklara karşı koruyabilir,
- Yetişkinliğe sahip olmak bir biçimde hazırlanır
- Meslek sahibi olur,
- Ekonomik özgürlüğünü kazanır ve yoksulluk zincirini kırabilir, ailesine ekonomik olarak yardım edebilir.

Kız çocuklarını nasıl etkiler?

- Hamilelikte yaşanan sağlık sorunları ve doğum sırasında ölüme ihtimali
- Düşük, ölü doğum ve bebeğin bir aylık olmadan ölmesi ihtimali
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı savunmasızlık
- Bebeğin yetersiz beslenmesi ve bakımı

Slayt 15: Meryem'in hayatı okula gittiğinde nasıl olur?

Slayt 16: Çocuk yaşıta evlilik kız çocuklarını nasıl etkiler?

Çocuk yaşıta evliliklerin kız çocukların fiziksel sağlığı üzerindeki etkilerini aktarın. (Burada yer alan bilgiler UNICEF'in 2014 tarihli Dünya Çocuklarının Durumu Raporundan alınmıştır).

Hamilelikte yaşanan sağlık sorunları ve doğum sırasında ölüme ihtimali:

Dünyada her yıl 70.000 genç kız (15-19) gebelik ve doğum sırasında hayatını kaybetmektedir. 15 yaşından önce doğum yapan kızların 20li yaşlardaki kadınlara göre doğumda ölüme riski 5 kat daha fazladır.

Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı savunmasızlık: Genç kızların cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma riskleri daha yüksektir.

Düşük, ölü doğum ve bebeğin bir aylık olmadan ölmesi ihtimali: 18 yaşından küçük annelerin bebeklerini 1 yaşına gelmeden kaybetme riski, daha büyük yaştaki annelere göre 60 kat fazladır.

Bebeğin yetersiz beslenmesi ve bakımı: Bebeğin geç gelişim gösterme oranı 20'li yaşlardaki kadınların çocuklarına göre daha yüksektir.

Kız Çocuklarını Nasıl Etkiler?

- Fiziksel ve ruhsal olarak evliliğe uygun olmadıkları için evlilik sorumluluklarının altında ezilebilirler.
- Şiddete maruz kalabilirler.
- Özgüvensiz, güçsüz hissederler, mutsuz olabilirler, sağlıklarını bozulabilir.
- Okula devam edemezler, eğitim hakkından mahrum kalırlar.
- Kendilerine ait gelirleri olmaz, başkalarına bağımlı olurlar.

Slayt 17: Kız çocuklarını nasıl etkiler?

Eşler arasındaki yaş ve güç farklılıklarını, 18 yaşından önce evlenmiş kızlarda bir güç ve kontrol kaybı yaratmaktadır. Küçük yaşıta bağımsızlığını ve kontrolü yitirmek, kızları fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddetle karşı daha savunmasız kılardır ve hareket alanlarını kısıtlar.

Ek Bilgi Notu

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'ne yaptığı 2014 tarihli Kadına Yönelik Şiddet Raporu'na göre 18 yaşından küçükken evlenenlerin şiddet görme olasılıkları büyük yaştı evlenenlere kıyasla daha yüksektir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre de cinsel şiddet, erken yaşta evliliklerde kızlar için daha büyük bir risktir; çünkü küçük yaşta kızların birçoğu cinselliği reddetmeye, bu konuda koşullar ileri sürmeye ve böyle durumlarda yasal ve toplumsal desteği erişebilmeye yeteceğin kadar güçleri yoktur (Dünya Sağlık Örgütü, 2013).

Çocuk Koruma Kanunu

Çocuk Koruma Kanunu Madde 6(1):

- Adlı ve idarî merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür.

Slayt 18: Çocuk Koruma Kanunu

Katılımcılara Çocuk Hakları Sözleşmesinin yanı sıra Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin çocukların korumak için Çocuk Koruma Kanunu olduğunu belirtin. Bu kanunun onların en temel haklarını güvence altına almak için olduğunu aktarın. Çocuk Koruma Kanunu ile ilgili

maddeyi aktardıktan sonra başvuru yapabilecekleri birimleri aktarın.

Çocuk Koruma Kanunu'nun sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için değil Türkiye'de yaşayan tüm çocuklar için geçerli olduğunu mutlaka vurgulayın.

Destek Alabileceğiniz Yerler

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- Polis
- Jandarma
- Cumhuriyet Savcılığı / Çocuk Hakimiği
- ALO 183 (24 saat)
- ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi)
- Belediye Sosyal Hizmet / Kadın Danışma Merkezi
- Sivil Toplum Kuruluşu

Kendiniz için ne yapabilirsiniz?

- Kendınızı tanıyabilir, becerilerinizi, ilgi alanlarınızı, hayallerinizi düşünebilirsiniz.
- Çevrenizde sizi destekleyen ve sizin için riskli olan ortamları ayırt edebilirsiniz.
- Çevrenizdeki lere kendinizi, ihtiyaçlarınızı etkili bir şekilde anlatabiliyorsunuz.
- Duygularınızı anlamaya ve ifade etmeye çalışabiliyorsunuz.
- Önünüze çıkan zorlukları aşmak için cesaretli davranışabiliyorsunuz.

Eğitim alırsam neler yapabilirim?

- Kendi ayaklarım üzerinde durabiliyim.
- Meslek sahibi olabiliyim.
- Daha iyi şartlarda yaşama şansım olur.
- Geleceğimle ilgili daha doğru kararlar alabiliyim.
- Sorunlarımı kendim çözebilirim.
- Çocuklarımı yetiştirirken daha etkili ve faydalı olabiliyim.
- Başkalarına bağımlı olmak zorunda kalmam.
- Daha özgüvenli olurum.

Slayt 19: Destek alabileceğim yerler

Katılımcılara çocuk haklarına karşı (aile içi şiddet, çocuk yaşta evlilik, kötü muamele, okula gönderilmeme vb.) herhangi bir durumda başvuru yapabilecekleri kurumları aktarın.

Slayt 20: Kendiniz için ne yapabilirsiniz?

Siz kendiniz için ne yapabilirsiniz diye sorun. Kız çocukların iyi bir geleceğe sahip olmak, sağlıklı ve mutlu olmak için yapabileceklerini aktarın.

Slayt 21: Eğitim alırsam neler yapabilirim?

Katılımcılara kız çocukların güçlenmesinde en önemli unsurlardan birinin eğitim olduğunu söyleyin. Daha sonra eğitimim kız çocuklarına katkılarını aktarın. Katılımcılara bunların dışında eklemek istedikleri olup olmadığını sorun.

Slayt 22: Geleceği planlama

Etkinlik: Hayallerim!

- Gözlerinizi kapatın ve düşünün.
- 10 yıl sonra nerdesiniz? Yanınızda kimler var? Neler yapıyorsunuz? Neler hissediyorsunuz?
- Peki, 20 yıl sonra? Nerede yaşıyorsunuz? Nasıl bir hayatınız var? Kimlerle yaşıyorsunuz? Nasıl hissediyorsunuz?

yapabileceklerine inanarak düşününler. Slayttaki soruları sakin bir ses tonuyla ve her sorudan sonra onlara biraz düşünme fırsatı/zamanı vererek sorun.

Etkinlik sonunda katılımcılardan gözlerini açmalarını isteyin. Nasıl hissettiğini sorun, paylaşmak isteyenler varsa paylaşımıları alın.

Slayt 23: Teşekkürler

Unutmayalım: Çocuk yaşta evlilikleri önlemek için her şeyden önce sahip olduğumuz hakları çok iyi bilmeliyiz.
Eğitim alırsak haklarını bilir ve koruyabiliriz.

TEŞEKKÜRLER...

Semineri bitirirken ana mesajları tekrarlayın:

Çocuk yaşta evlilikleri önlemek için her şeyden önce sahip olduğumuz hakları çok iyi bilmeliyiz.
Eğitim alırsak haklarını bilir ve koruyabiliriz.

Bu seminer ile ilgili duygularını ve düşüncelerini sorun.

Bu seminerde öğrendiklerini isterlerse aile bireyleriyle ve arkadaşlarıyla paylaşabileceklerini söyleyin.

Teşekkür ederek semineri sonlandırın.

ANNELERE YÖNELİK BİLGİLENDİRME SEMİNERİ

ANNELERE YÖNELİK BİLGİLENDİRME SEMİNERİ

Amaç: Katılımcıların çocuk yaşıta evliliklerin (ÇYE) riskleri, sonuçları, kız çocukların eğitimiminin önemi, ÇYE'nin önlenmesinde annelerin rolü, kadına yönelik şiddet, ilgili yasalar ve destek alınabilecek kuruluşlar hakkında bilgilendirilmeleridir.

Uygulanabilecek Yerler: Okullar, yaygın eğitim kurumları, kadın danışma merkezleri, ÇATOM'lar, mültecilere destek sunan merkezler, sivil toplum kuruluşları, Aile İrşat Büroları.

Süre: 60 dakika

Malzemeler: Power point sunum için projeksiyon

Eğiticiye Not:

- 'Anne semineri' anne olmayan yetişkin kadınların veya başka kadın aile bireylerinin de katılımına açıktır. Ancak seminer içeriği ergen kız çocuklarına uygun değildir.
- Küçük çocuğu veya bebeği olan kadınlar bu seminerlere çocukları ile katılabilirler. Bu nedenle eğer mümkünse semineri çocuk bakım alanı olan yerlerde gerçekleştirmeniz veya çocuklar için yanınızda boyama kitapları ve kalemleri, oyun hamurları vb. gibi malzemeler getirmeniz önerilir.
- Katılımcılar arasında da 18 yaşından önce evlenmiş kadınlar olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Seminer boyunca çocuk yaşıta evliliklerin sebep ve sonuçları tartışılrken suçlayıcı, yargılayıcı veya mağdurlaştıracı olmayan bir dil kullanılmaya dikkat edilmelidir.

Oturum Planı

Alt başlıklar	Amaçlar	Yöntemler	Süre
Program tanıtımı ve giriş	Programın amacını ve içeriğini bilmelerini sağlamak	Soru-cevap Anlatım	5 dk
Çocuk Kavramı, Çocukluk Dönemi, Çocuk Hakları Çocuk Yaşıta Evlilik Kavramı	Çocuk kavramı hakkında katılımcıları bilgilendirmek Kendi çocuklukları hakkında düşünmelerini sağlamak Ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde çocukların yasal hakları konusunda bilgilendirmek	Anlatım Örnek olay Soru-cevap	20 dk
Kız çocukların eğitimi ve konu ile ilgili yasalar	Ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde çocukların eğitim hakları ve Türkiye'deki durum hakkında katılımcıları bilgilendirmek	Anlatım	20 dk
Çocuk Yaşıta Evliliklerin Neden ve Sonuçları	Çocuk yaşıta evlilik kavramı ve nedenleri hakkında bilgilendirmek Çocuk yaşıta evliliklerin fiziksel ve psikolojik sonuçları hakkında bilgilendirmek	Anlatım Örnek olay	10 dk
Annenin kız çocuğunun eğitimindeki rolü	Annenin çocuğun psiko- sosyal gelişimi üzerindeki etkisi hakkında bilgilendirmek	Anlatım	5 dk
Değerlendirme ve Kapanış	Oturum ile ilgili değerlendirmeleri almak	Büyük grup paylaşımı	10 dk

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLERİN ÖNLENMESİ

ANNELERİ YÖNELİK BİLGİLENDİRME SEMİNERİ

erkek çocuklarımızı bu durumdan nasıl koruyabileceğimizi, kadına yönelik şiddet ve şiddet mağduru kadınların destek alabileceği kuruluşlar hakkında konuşacağınızı aktarın.

Slayt 1: Giriş

Katılımcılara seminerin amacını, ne kadar sürecekini çocuk yaşta evlilik kavramını, çocukların temel haklarını, annelerin çocukların eğitimindeki rolünü, özellikle daha fiziksel ve psikolojik gelişimlerini tamamlamadan gerçekleştirilen çocuk yaşta evliliklerin kız ve erkek çocukları, aile ve toplum üzerindeki etkilerini, kız ve

Eğiticiye Not:

Çocuk yaşta evliliğin sadece kız çocuklarını değil erkek çocuklarını da etkileyen toplumsal bir sorun olduğu oturumun başında vurgulanmalıdır.

Slayt 2: Çocukluk

ÇOCUKLUK

- En sevdiğim arkadaşım kimdi?
- Beni neler mutlu ederdi?
- Hayallerim nelerdi?
- Hayallerime ulaşmam için beni kimler desteklemiştir?

Katılımcılara önce biraz çocukluk hakkında konuşacağınızı aktarın. Daha sonra kendi çocukluklarına dönüp yansında yer alan sorulara cevap bulmalarını isteyin.

Eğiticiye Not:

Böyle bir giriş yapmaktaki amaç, hem doğrudan çocuk yaşta evlilikler konusuna girmemek hem katılımcıların kendi deneyimlerinden yola çıkarak çocukluğun yetişkinlikten farklı bir dönem olduğunu hatırlamalarını sağlamak hem de kız çocukların gelecek planlarının gerçekleşmesinde desteğin önemini ve annenin bu konudaki rolünün altını çizmektir.

Bu bölümde katılımcıların hayallerine ve bu konuda destek veren kişilere odaklanmalarını, **olumlu hatırlalara** yoğunlaşmalarını sağlamaya çalışınız.

Slayt 3: Anne-kız ilişkisi

Kızımla hayallerini konuşuyor muyum?

Kızımın en büyük hayali ne?

Kızımın hayallerini gerçekleştirmek için ona nasıl destek oluyorum?

Katılımcılara yansında yer alan şu soruları yöneltin:

- Kızımla hayallerini konuşuyor muyum?
- Kızımın en büyük hayali ne?
- Kızımın hayallerini gerçekleştirmek için ona nasıl destek oluyorum?

Eğiticiye Not:

Bu bölümde kız çocukları için anneleri ile konuşmanın, annelerinden destek görmeyenin çok önemli olduğunu vurgulayın. Evliliğin en iyi seçenek olduğunu düşünen anneler için çocukların hayallerini, gelecek planlarını dinlemek düşüncelerini değiştirmelerine katkı sağlayabilecektir.

Slayt 4: Çocuk kimdir?

Çocuk Kimdir?

Tarihin farklı dönemlerinde ve değişik kültürel yapıtlarda, 'çocuk' ve 'çocukluk' tanımlarının farklı olduğunu görüyoruz.

"Çocuk" ve "çocukluk" tanımlarının tarihin farklı dönemlerinde ve değişik kültürel yapıtlarda farklılaşan bir olgu olduğunu aktarın. Daha sonra katılımcılara "çocuk kimdir?" sorusunu yönelterek yanıtlamalarını isteyin.

Çocuk Kimdir?

- Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. maddesince 18 yaşının altı her insan çocuk olarak kabul edilir.
- 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, Madde 3/1a 'Daha erken yaşıta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi çocuktur' der.

Slayt 5: Çocuk kimdir?

Katılımcılara ulusal ve uluslararası sözleşmelerde yer alan çocuk tanımlarını aktarın.

- Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. maddesince 18 yaşının altı her insan çocuk olarak kabul edilir.
- 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, Madde 3/1a 'Daha erken yaşıta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi çocuktur' der.

Eğiticiye Not:

Çocuk tanımında 18 yaşın hem uluslararası sözleşmelerde hem de Türkiye'deki kanunlarda yetişkin olmak için sınır olduğu vurgulanmalıdır.

Ek Bilgi Notu

Çocuk Koruma Kanunu ve Türk Medeni Kanunu tanımlarında geçen 'ergin' ifadesi ile ilgili açıklama: Mahkeme, çeşitli sebeplerle 18 yaşından küçük bir kişiyi ergin kılabılır. Böylece kişinin yetişkinlerin sahip olduğu yasal haklara sahip olması söz konusudur (örneğin devlet memuru olabilmek). Fakat Çocuk Koruma Kanunu'na göre mahkemece ergin kılınsa bile 18 yaşıını tamamlamamış kişi halen 'çocuk' olarak kabul edilir.

Çocukken bunlardan hangilerine ihtiyaç duydum?

- Barınacak bir yere?
- Bakıma?
- Korunmaya?
- Şiddet olmayan bir ortama?
- Eğitim almaya?
- Sağlık hizmetine?
- Ne istedigimi veya istemedigimi söylemeye?
- Oyun oynamaya? Keyifli vakit geçirmeye?

Slayt 6: Çocukken bunlardan hangilerine ihtiyaç duydum?

Katılımcılarla çocukken nelere ihtiyaçlarını olduğunu sorun.

Daha sonra slayttakilerden farklı olarak eklemek istedikleri bir şey olup olmadığını sorun.

Slayt 7: Çocuk hakları

Bir önceki slaytta aktarılan bütün maddelerin çocukların en temel hakları olduğuna ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alındığına kısaca değinin. Türkiye, Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeyi 1990 yılında imzalamıştır ve 1995'te yürürlüğe sokmuştur. Bu da sözleşmeyi Türkiye iç hukukunun bir

Bu saylıklarımızın tümü çocukların doğuştan sahip olduğu haklar. Bu hakların korunması son derece önemli.

Bu hakların korunması amacıyla Çocuk Hakları Sözleşmesi 142 ülkenin imzasıyla yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de 1990 yılında imzalamıştır.

parçası yapmaktadır. Bu haklar çocukların ulaşabilecek en iyi düzeyde hayatı kalmaları ve gelişimlerini sağlayacak ortamın nasıl olması gerektiğini anlatır.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesinden Bazı Önemli Maddeler:

- 18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır.
- Çocuk sağlığı eğitimi ve gelişmesi açısından tehlike teşkil eden işlere karşı korunma hakkına sahiptir.
- Çocuk düşüncesini özgürce ifade etme hakkına sahiptir.
- Çocukları ilgilendiren bütün konularda çocuğun yüksek varrı temeldir.
- Her çocuk temel yaşam hakkına sahiptir.
- Çocuğun her türlü cinsel istismara karşı korunma hakkı vardır.

Slayt 8: Çocuk Hakları Sözleşmesi

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin dünyada en çok imzalanan uluslararası sözleşme olduğunu vurgulayın. Yansıda yer alan en temel çocuk hakları maddelerini katılımcılara aktarın.

Çocuğun Eğitim Hakkı

- **T.C. Anayasası Madde 42:** İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.
- **1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu:**
Madde 8 – Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır.
- **Madde 15** – Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkan ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

Slayt 9: Çocuğun eğitim hakkı

Katılımcılara eğitim hakkı ile ilgili temel ulusal yasaları aktarın.

Türkiye'de Durum

- Okuma yazma bilmeyen kadın nüfus oranı erkeklerden 5 kat fazla

Türkiye'de 2015 yılında, 25 ve daha yukarı yaşıta olan erkeklerin %1,8'i, kadınların %9'u okuma yazma bilmiyor.

- Lise mezunlarının toplam nüfus içindeki oranı %19,5.
• Bu oran erkeklerde %23,5, kadınlar da %15,6'dır.

Oysa kız çocukların da eğitim hakkı vardır!!

Slayt 10: Eğitim hakkı – güncel durum

Eğitim hakkı ile ilgili yasalar aktarıldıkten sonra katılımcılara herkesin bu haklardan eşit yararlanıp yararlanamadığı konusunda fikirlerini sorun. Sonra Türkiye'de eğitim ve okuryazarlıkla ilgili temel bazı verileri aktarın.

Yasalarla eğitim hakkı güvence altına alınsa bile kadınların erkeklerle eşit oranda eğitim hakkından yararlanamadığı belirtilir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre okuma yazma bilmeyen kadın nüfus oranı erkeklerden 5 kat fazladır (TUİK, İstatistiklerle Kadın, 2016)

Ek Bilgi Notu

Aşağıda Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan resmi veriler sunulmuştur:

Seçilmiş göstergeler	Toplam	Erkek	Kadın	%
Okur-yazar olmayan nüfus oranı (25+ yaş)	5,4	1,8	9,0	
Yüksekokul veya fakülteden mezun nüfus oranı (25+ yaş)	15,5	17,9	13,1	
İstihdam oranı (15+ yaş)	46,0	65,0	27,5	
İşgücüne katılım oranı (15+ yaş)	51,3	71,6	31,5	
İşsizlik oranı (15+ yaş)	10,3	9,2	12,6	
Genç işsizlik oranı (15-24 yaş)	18,5	16,5	22,2	

Kaynakça: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24643>

Bir sonraki slayta geçmeden önce eğitim hakkı ve çocuk yaşı evlilik arasındaki iki yönlü ilişki katılımcılara aktarılır: Eğitimden mahrum kalan kızların çocuk yaşı evlilik yapma olasılıklarının arttığı belirtilir. Kızlar okuyup meslek sahibi olmayı düşünmediklerinde bir an önce evlenmeyi düşünebilmektedirler. Ayrıca evlendirilmiş kız çocukları eğitimlerini yarında bırakmak zorunda kalmaktadır; böylece çocuk yaşı evlilik eğitim hakkının önünde engel oluşturmaktadır.

Daha sonra çocuk yaşı evlilik kavramına giriş yapılır.

Çocuk Yaşı Evlilikler

Bir evlilikte eşlerden birinin veya ikisinin de 18 yaşında küçük olduğu resmi veya resmi olmayan her türlü evliliğe 'çocuk yaşı evlilik' denir.

Slayt 11: Çocuk yaşı evlilik kavramı

Yansıda yer alan çocuk yaşı evlilik kavramını paylaşınız.

Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. Maddesince 18 yaşının altı her insan çocuk olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle taraflardan birinin ya da her ikisinin 18 yaşın altında olduğu evlilikler çocuk yaşı evliliklerdir.

Eğiticiye Not:

Çocuk evlilikleri ya da çocuk yaşta evlilikler kavramını, resmi olan veya olmayan ama toplum tarafından evlilik statüsü verilmiş bir birliktelik içindeki bir ya da birden fazla kişinin 'çocuk' olduğunu vurgulamak amacıyla kullandığımızın altı çizilmelidir. Katılımcıların birçoğunun 18 yaşından önce evlenmiş olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle yargılayıcı olmayan bir dil kullanılmaya dikkat edilmelidir.

Çocuk Yaşıta Evlilikler

- Dünyada her yıl 15 milyon kız çocuğu 18 yaşından önce evlendiriliyor. **Her 4 kız çocuğundan 1'i**. Gelişmekte olan ülkelerde her 3 kızdan 1'i 18; her 9 kızdan 1'i 15 yaşından önce evlendiriliyor.

Slayt 12: Çocuk yaşıta evlilik

Katılımcılara çocuk yaşıta evlilik sorununun Türkiye ve Türkiye'nin belli bölgelerine özgü olmadığını, birçok ülkede karşılaşılan bir sorun olduğu aktarılmalıdır.

Çocuk Yaşıta Evlilikler

- Türkiye Aile Yapısı Araştırması'na (2017) göre 2016 yılında 15 yaş üstü nüfus içinde ilk evliliğini 18 yaşından önce yapan kadınların oranı %28.2, erkeklerin oranı ise %5.6'dır.
- 2016 yılında 27.600'ün üzerinde kız çocuğu 16 ve 17 yaşlarında resmi evlilik yapmışlardır (Türkiye İstatistik Kurumu, Evlenme İstatistikleri, 2017).

Slayt 13: Çocuk yaşıta evlilik

Dünyada ve Türkiye'de çocuk yaşıta evliliklerin görülmeye sıklıkları ile ilgili bilgileri aktarmaya devam edin. Çocuk yaşıta evliliklerin Türkiye'de görülmeye sıklıkları ile ilgili istatistiklerin kamu kurumları tarafından yayınlanmış resmi verilere dayandığını belirtin.

Eğiticiye Not:

Çocuk yaşta evlilikler hakkında istatistikler sunulurken, bu konuda hem dünyada hem Türkiye'de farklı ölçümlerden kaynaklanan farklı veriler olduğu vurgulanmalıdır. Ölçümler farklı olduğundan veriler birbirini tutmayabilir. Fakat burada sunulan verilerin hepsi resmi istatistiklere dayanmaktadır. Veriler ile ilgili farklı yorumlar ve ekler de katılımcılar tarafından gelebilir veya detaylı sorular yöneltilebilir. Burada tahminlere veya gözlemlere dayalı yanıtlar vermekten kaçınmak, farklı toplum, coğrafya ve gruplarda yoğunlukların farklı olabileceğini fakat konu hakkında veri eksiklikleri dolayısıyla detaylı veriye sahip olmadığımız iletilmelidir.

Slayt 14: Çocuk yaşta evlilik

Çocuk Yaşıta Evlilikler

- Türkiye'de 18 yaşından önce yapılan evliliklere en fazla
- Kuzey Doğu Anadolu (34,2),
- Ortadoğu Anadolu (32,9),
- Güneydoğu Anadolu (32,8),
- Orta Anadolu (31,3) ve
- Batı Karadeniz bölgelerinde (32,3) rastlanıyor.

Katılımcılara çocuk yaşta evlilik sorunun sadece bir bölgede değil Türkiye'nin birçok bölgesinde karşılaşılan toplumsal bir sorun olduğunu aktarın ve yansızlığı istatistikleri aktarın.

Eğiticiye Not:

Yansızlığı veriler Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'ne yaptırılmış olan Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasının verilerine dayanmaktadır (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı & HÜNE, Aile içi şiddet araştırması, 2014).

Slayt 15: Çocuk yaşı evliliklerin nedenleri nelerdir? Anne Babalara göre:

Nedenleri neler ?

- Anne - babalara göre:

33

Çocuk yaşı evliliklerin nedenleri neler olabilir diye birlikte düşünelim, deyin. Sizce anne babalar çocuklarını neden 18 yaşından önce evlendiriyorlar? diye sorun, birkaç kişiden cevapları alın.

Anne babalar çocuklarını neden evlendirdiklerini sordduğumuzda şu cevapları veriyorlar:

Ev kalabalık, geçinmek zor: Evi geçindirmekte zorlanan anne babalar, evde geçim sıkıntısı yaşadığı için çocuklarını evlendirmek isteyebilirler. Bazı anne babalar çocukların maddi durumu kendisinden daha iyi biriyle evlendiğinde rahat edeceğini düşünebilir. Oysa az önce konuştuğumuz gibi anne babalar çocuklarına bakmakla yükümlüdür.

Okula gönderemeyiz: Bazı anne babalar çocukların okula gitmesini desteklemeyebilirler. Okulun yaşanılan yere uzak olmasından dolayı okula göndermek istemeyebilirler. Okulda çocukların başına bir şey geleceğini düşünebilirler. Okul masraflarını karşılamakta zorlanabilirler. Okula devam etmem, çocuk yaşı evliliklerin en önemli sebeplerinden biridir. Oysa kız çocukları okula devam ederlerse çocuk yaşı evlenme oranları çok düşer.

Evlilik çocuğu korumanın bir yoludur: Bazı anne babalar kız çocukların yeterince koruyamadıklarını düşünüp, çocukların başına bir şey gelmesinden korkup çocuğu koruma sorumluluğu başka birine vermek isteyebilirler. Oysa kızlara kendilerini korumayı öğretmek ve çocukların daha iyi koruyabilmek için devlet kurumlarından destek almak, onları başka birinin koruması gerektiğini düşünmekten daha iyi bir yoldur.

Herkes bu yaşta evlendiriyor, evde mi kalsın? ya da 'söz verdik ayıp olur': Toplumun, çevredekilerin bekentileri de aileler üzerinde oldukça etkilidir. Başkaları ne der? Hakkımızda konuşulmasın, gibi kaygılarla çocuklar evlendirmek istenebilir. Oysa toplumu oluşturan biziz ve biz de doğruya çevremizdeki lere anlatabilir, onları etkileyebiliriz. Önemli olan başkalarının ne söylediğinden ziyade çocukların sağlığı, mutluluğudur.

Okusa ne olur? Zaten çalışmayaçak: Kız çocukların çalışma hayatında olmayacağı düşünmek de çocuk yaşı evlendirmenin gerekçeleri arasındadır. Oysa kızlar da eğitimlerini tamamlayıp yetişkin olduktan sonra çalışabilirler. Çalışmak kadınların en temel haklarındanandır. Kendi ayakları üzerinde durmaları için ekonomik güçlerinin olması önemlidir. Aile ve toplum açısından da kadınların çalışması çok anlamlıdır.

Nedenleri neler ?

• Kız çocuklarına göre:

16

Slayt 16: Nedenleri neler?

“Bazen de çocukların evlenmeyi kendilerinin istedikleri söyleniyor. Peki sizce çocuklar neden evlenmek istiyorlar?” diye sorun.

Çocuklar da herkes evlenmemi bekliyor, ya evde kalırsam, dedikodumu yapmaya başladilar gibi çevrenin ve toplumun baskısını kendi üstlerinde hissettiğleri zaman evlenmek isteyebilirler.

Evdeki problemler, kavgalar, şiddet de çocukların bir an önce evden ayrılmayı istemelerine sebep olabilir.

Okula devam edemeyeceklerini veya okulu bitirsele bile çalışmayaacaklarını düşününce eğitim hayatından uzaklaşmış biran önce evlenmeyi isteyebilirler.

Nişan, düğün, kendisine alınacak hediyeler, takilar, çocuklara cazip gelebilir. Bunları düşünürken evliliğin ne olduğunu, evliliğin getireceği sorumluluklarını ve sonrasında ne yaşayacaklarını düşünemeyebilirler.

Dolayısıyla, çocuklar saydığımız sebeplerden dolayı evlenmek isteyebilirler ama onlara evliliğe hazır olmadıklarını anlatmak biz yetişkinlerin görevidir.

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER kız çocuklarını nasıl etkiler?

17

Slayt 17: Çocuk yaşta evlilikler kız çocuklarını nasıl etkiler?

Çocuk yaşta evlilik sorununun toplumsal bir sorun olduğunu vurgulayın. Yaşanan olumsuzlukların sadece genç kızları değil, dünyaya gelen bebeklerini de içine alarak ve katlanarak toplumumuzu da ilgilendiren bir nitelik gösterdiğini belirtin. Çocuk yaşta evliliğin

toplumsal gelişmemizin önünde bir engel olduğunu da ekleyin.

Çocuk yaşta evliliklerin hem kız hem de erkek çocuklarını etkilediğini bir kez daha vurgulayın ve şimdi önce kız sonra da erkek çocukların nasıl etkilendiklerini sırayla tartışacağınızı söyleyin.

Çocuk yaşta evliliklerin kız çocuklarını nasıl etkilediği ile ilgili görüşlerini katılımcılara sorun. Birkaç yanıt aldıktan sonra sıradaki slayt ile devam edin.

Kız çocuklarını nasıl etkiler?

- Fiziksel ve ruhsal olarak evliliğe uygun olmadıkları için evlilik sorumlulularının altında ezilirler.
- Aşağılanabilir, şiddetde maruz kalabilirler.
- Özgürsüz, güçsüz hisseler, mutsuz olabilirler, sağlıkları bozulabilir.
- Okula devam edemezler, eğitim hakkından mahrum kalırlar.
- Kendilerine ait gelirleri olmaz, başkalarına bağımlı olurlar.
- Hamilelikte ve doğumda sağlık problemleri yaşayabilir, hayatlarını kaybedebilirler.

Slayt 18: Kız çocukların nasıl etkiler?

Eşler arasındaki yaş ve güç farklılıklarını, 18 yaşından önce evlenmiş kızlarda bir güç ve kontrol kaybı yaratmaktadır. Küçük yaşta bağımsızlığını ve kontrolü yitirmek, kızları fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete karşı daha savunmasız kılın ve hareket alanlarını kısıtlar.

Ek Bilgi Notu

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'ne yaptığı 2014 tarihli Kadına Yönelik Şiddet Raporu'na göre 18 yaşından küçükken evlenenlerin şiddet görme olasılıkları büyük yaşta evlenenlere kıyasla daha yüksektir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre de cinsel şiddet, erken yaşta evliliklerde kızlar için daha büyük bir risktir; çünkü küçük yaşta kızların birçoğu cinselliği reddetmeye, bu konuda koşullar ıleri sürmeye ve böyle durumlarda yasal ve toplumsal desteğe erişemeye yetecek kadar güçleri yoktur (Dünya Sağlık Örgütü, 2013).

Sağlık sorunları:

Hamilelikte yaşanan sağlık sorunları ve doğum sırasında ölüme ihtimali

(Dünyada her yıl 70.000 genç kız (15-19) gebelik ve doğum sırasında hayatını kaybetmektedir. 15 yaşından önce doğum yapan kızların 20'li yaşlardaki kadınlara göre doğumda ölüme riski 5 kat daha fazladır.)

Düşük, ölü doğum ve bebeğin bir aylık olmadan ömesi ihtimali
(18 yaşından küçük annelerin bebeklerini 1 yaşına gelmeden kaybetme riski, daha büyük yaşta annelere göre 60 kat fazladır.)

Üreme organlarında fonksiyon / form kaybı

Sağlık kurulunda doğum oranının yarıya düşmesi
Cinsel yolla buluşan hastalıklara karşı savunmasızlık
Bebeğin yetersiz beslenmesi ve bakımı

Slayt 19: Çocuk yaşta evlilik kız çocukların sağlığını nasıl etkiler?

UNICEF'in 2014 tarihli Dünya Çocuklarının Durumu Raporuna göre çocuk yaşta evliliklerin ciddi sağlık riskleri barındırdığını vurgulayın. Burada verilen istatistiklerin Türkiye özeline değil dünya geneline dair olduğunu belirtin.

- Çocuk yaşta doğum yapan kızların 20'li yaşlardaki kadınlara göre doğumda ölüme riski 5 kat fazladır.
- 18 yaşından küçük annelerin, daha büyük yaşta annelere göre, bebeklerini 1 yaşına gelmeden kaybetme riski 60 kat fazladır.

- Çocuk yaşta evlendirilen kız çocukları, evliliğin getirdiği sorumluluklar, çocukluğunu yaşayamama veya şiddet görme nedeniyle çeşitli psikolojik sorunlarla baş etmek zorunda kalabilirler.

Erkek çocukların nasıl etkiler?

- Erken yaşta ev bakma sorumluluğunu almak zorunda kalırlar.
- Yaşadıkları stres ve yükten dolayı öfkeli, mutsuz olabilirler, sağlıklarını bozabilirler.
- Büyüklere bağımlı olabilirler, kendi kararlarını vermekle zorlanabilirler.
- Okula devam edemezler, eğitim hakkından mahrum kalırlar.
- Vatansız bir işe çalışmazlar, geçim sıkıntısı çekerler.

20

Slayt 20: Çocuk yaşta evlilik erkek çocukların nasıl etkiler?

Çocuk yaşta evliliğin sadece kız çocuklarını değil erkek çocukların da etkileyen bir sorun olduğunu ve erkek çocukların üzerindeki etkilerini aktarın. Katılımcılara burada yer almayan ama onların dile getirmek istedikini başka sorunlar olup olmadığını sorun.

Anne babaları nasıl etkiler?

- Erkenden çocukların uzak kalırlar.
- Çocuklarının mutsuz olduğunu görüp üzülebilirler.
- Çocuklarının yaşadıkları olsumsuzluktardan dolayı suçu hissedebilirler.
- Hep çocukların problemlerini çözmemek zorunda kalabilirler.
- Maddi olarak sürekli çocukların desteklemek zorunda kalabilirler.

21

Slayt 21: Anne babaları nasıl etkiler?

Katılımcılara çocuk yaşta evliliklerin anne babalar üzerindeki etkilerini aktarın. Bunun dışında eklemek istedikleri başka etkiler olup olmadığını sorun.

Çocuk yaşta evlilik suçtur!

Adana'da 14 yaşındaki Y.D. ile 'berdel' geleneğine göre nikahsız evlendirilen 17 yaşındaki M. K., 5 yıl 6 ay, kızın babası 49 yaşındaki Sükrü D. ise 3 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırıldı.

9 Aralık 2014

Erzurum'da, eşinin rahatsızlığını bahane ederek 14 yaşındaki kızını kendisinden 20 yaş büyük adamlı evlendiren baba 5 yıl 8 ay, küçük kızla evlenen 34 yaşındaki adam ise 11 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

24 Haziran 2017

Slayt 22: Çocuk yaşta evliliğin yasal boyutu

Çocuk yaşta evlendirmenin suç olduğunu belirtin.

Katılımcılara Türkiye'de evlilik yaşıının hem kadınlar hem de erkekler için 18 olduğunu söyleyin.

Çocuklarla cinsel içerikli davranışların suç olduğunu söyleyin.

22

Türkiye'de yalnızca resmi makamlarca kıyalan nikahın geçerli olduğunu söyleyin.

Birden fazla kişi ile evlenmenin yasal olmadığını ve suç olduğunu söyleyin.

Yabancıların da Türkiye'de resmi olarak evlenebileceklerini söyleyin.

Tüm bu kanunların sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için değil Türkiye'de yaşayan herkes için geçerli olduğunu mutlaka vurgulayın.

Slaytta yer alan örnek haberleri okuyun.

Ek Bilgi Notu

- Evlilik, yasalar tarafından belirlenen bir çerçeve içinde gerçekleşen kayıtlı resmi bir olaydır. Sadece resmi evlilik yasaldır; **dini tören yapılabılır ancak yasal bir dayanağı yoktur.**
- **18 yaş ve üzeri** yetişkinler (kadınlar ve erkekler) **kimse nin rızasını almadan başka bir yetişkin ile evlenebilir.**
- **17 yaşındaki bir çocuk anne-babasının rızası** (eğer anne-babası yoksa vasilerin rızası) **ile evlenebilir.**
- **16 yaşındaki bir çocuk yalnızca mahkemenin açık izni ile evlenebilir,** "olağanüstü durumlarda ve çok önemli bir sebeple. Eğer şartlar uygunsa karardan önce anne, baba veya vasiler dinlenir" (Türk Medeni Kanunu, Madde 124).
- **15 yaşında ya da daha küçük olan bir çocuk,** mahkeme tarafından reşit sayılmış olsa dahi, **hiçbir şart altında evlenemez.**
- **15 yaşın altındaki çocuklara yönelik her türlü cinsel teşebbüş suç sayılır.**
- **Birden fazla kişiyle evlilik yasal değildir.** Hapis cezası vardır.

Çocuk Yaşıta Evliliklerin Dini Boyutu

- Çocuklar, dinen de korunması gereken varlıklar olarak görülür.
- Dini inanışlar zararlı davranışlardan uzak durmak gerektiğini öğütler

Slayt 23: Çocuk yaşıta evliliklerin dini boyutu

Katılımcılara çocukların dinen de korunması gereken varlıklar olarak görüldüğünü söyleyin. Dini inanışların zararlı davranışlardan kaçınmayı öğretlediğini, çocuk yaşıta evliliklerin de zararlı olduğunu belirtin. Konunun dini boyutu hakkında eğer istenirse uzmanlardan bilgi alınması gerektiğini belirtin.

Eğiticiye Not:

Çocuk evliliklerinin dini boyutu ile ilgili konular söz konusu olduğunda, katılımcıların kültürel ve dini inanışlarına saygı duyulmalıdır. Bununla birlikte, çocuk evliliklerinin çocuk hakları boyutu ile ele alınması gerektiği vurgulanmalıdır. Bu konudaki tartışmalarda Türkiye'de evlenmenin dini töreninin yapılabıldığı ancak yasal bir geçerliliği olmadığı hatırlatılmalıdır.

Konu ile ilgili ayrıntılı tartışmalara girmek yerine konunun uzmanlarına danışılması önerilmelidir.

Çocuk gelin damat olmaz!

Çocuk istismarıdır	Çocuk ihmali	Çocuk hakları ihlali
Kadına yönelik şiddetin bir türüdür	Toplumsal bir sorundur	

Slayt 24: Çocuk gelin damat olmaz

Buraya kadar bahsetmiş olduğumuz zararlarından dolayı, çocuk yaşıta evliliklerin günümüzde hem dünyada hem de Türkiye'de bir insan hakları ihlali, çocuk hakları ihlali, kadın hakları ihlali, kadına şiddetin bir türü ve toplumsal kalkınma önünde bir engel olarak tanımlandığını

vurgulayınız. Bütün bireylerin tam ve özgür rızaları ile evlenme hakkına sahip olduğunu belirtin.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

Fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik şiddet yaşayan kadınlar bu Kanun'dan yararlanarak;

- Şiddet içeren davranışılarda bulunulmaması,
- Şiddet uygulayan kişinin evden uzaklaştırılması,
- Korunan kişinin konutuna, okuluna veya iş yerine yaklaştırılmaması,
- Var ise silahının evde bulundurulmaması,
- Korunan kişinin iletişim araçları ile rahatsız edilmemesi gibi tedbir kararları alırabilir.

Bu Kanun'dan yararlanmak için **kimlikle karakola, Savcılığa veya Aile Mahkemesine** başvurmak yeterlidir. İşlemler **ücretsizdir**.

Slayt 25: Çocuk yaşıta evlilik ve kadına yönelik şiddet

Çocuk yaşıta evliliğin en önemli sonuçlarından birinin şiddet olduğunu tekrar hatırlatın. Ülkemizde kadınları ve kız çocuklarını bu şiddetten korumak için 6284 sayılı bir kanun olduğunu aktarın.

Ek Bilgi Notu

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun:

Bu Kanuna göre şiddet:

Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır.

Fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik şiddet yaşayan kadınlar bu Kanun'dan yararlanarak;

- Şiddet içeren davranışılarda bulunulmaması,
- Şiddet uygulayan kişinin evden uzaklaştırılması,
- Korunan kişinin konutuna, okuluna veya iş yerine yaklaştırılmaması,
- Var ise silahının evde bulundurulmaması,
- Korunan kişinin iletişim araçları ile rahatsız edilmemesi gibi tedbir kararları alırabilir.

Bu Kanun'dan yararlanmak için kimlikle **karakola, Savcılığa veya Aile Mahkemesine** başvurmak yeterlidir. **İşlemler ücretsizdir**.

Daha sonra katılımcılara kadınların ya da kız çocukların şiddeteye maruz kaldıklarında hangi kurumlardan destek alabileceği sorusunu yöneltin. Yanıtları aldıktan sonra destek alınabilecek kuruluşlar hakkında bilgi aktaracağınızı belirtin.

Sonraki slaytlarda ilgili mekanizmalar hakkında bilgiler yer almaktadır.

Bu bilgileri aktarmaya geçmeden önce Çocuk Koruma Kanunu'nda olduğu gibi 6284 sayılı kanunun da sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için değil ülkede yaşayan herkes için geçerli olduğunu ve birazdan bahsedeceğiniz kurumlara mültecilerin de başvurabileceğini mutlaka vurgulayın.

Şiddet İzleme ve Önleme Merkezi (ŞÖNİM)

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olarak hizmet verir.
- Danışmanlık ve yönlendirme yapar.
- Şiddet yaşayan kadınlara barınma, maddi yardım, sağlık, adlı yardım hizmetleri, çocukların ihtiyaçları ile ilgili konular destek olur.
- 7 gün 24 saat açıktır.
- Sosyal hizmet uzmanı, psikolog gibi uzman personel görev yapar.

yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmi dört saat(7/24) esasına göre yürütüldüğü merkezdir.

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olarak hizmet verir.
- Danışmanlık ve yönlendirme yapar.
- Şiddet yaşayan kadınlara barınma, maddi yardım, sağlık, adlı yardım hizmetleri, çocukların ihtiyaçları ile ilgili konular destek olur.
- 7 gün 24 saat açıktır.
- Sosyal hizmet uzmanı, psikolog gibi uzman personel görev yapar.

Slayt 26: Şiddetle mücadele mekanizmaları: Şiddet İzleme ve Önleme Merkezi (ŞÖNİM)

ŞÖNİM, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev

Kadın Sığınmaevleri

- Şiddet yaşayan ve kalacak yere ihtiyaç duyan kadınların varsa çocukları ile birlikte kalabileceği kuruluşlardır.
- Güvenli kalacak yer, danışmanlık, tıbbi destek, psikolojik destek, iş bulma, ev bulma, ekonomik destek, çocukların için kreş ve diğer ihtiyaçlar ücretsiz karşılanır.
- Sığınmaevlerinin adresleri gizlidir. Sığınmaevine başvurmak için ŞÖNİM'e, kadın danışma merkezlerine başvurabilir veya 183'ü arayabilirsiniz.

Sığınmaevlerinin adresleri gizlidir. Sığınmaevine başvurmak için ŞÖNİM'e, belediyelere ya da kadın sivil toplum kuruluşlarına bağlı kadın danışma merkezlerine başvurulabilir veya 183 numaralı hat aranabilir.

Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı (Alo Şiddet Hattı)

ASPB'ye bağlı olarak çalışan bu hat, şiddete uğrama riski bulunan ya da şiddet mağduru kadın ve çocuklara psikolojik, hukuksal, ekonomik alanda danışmanlık, bilgilendirme ve yönlendirme gibi hizmetler sunmaktadır.

danışmanlık, bilgilendirme ve yönlendirme gibi hizmetler sunmaktadır.

Kolluk Kuvvetleri

- Polis Merkezleri
- Jandarma Karakolları

- Şiddete uğrayan kadının ve çocukların güvenliğini sağlama,
- Cumhuriyet Savcılığını bilgilendirme,
- Mağduri kadının gereklî muayene için en yakın sağlık kuruluşuna sevkini sağlama,
- Şiddet olayına karışan tarafaları tespit etme ve delilleri toplama,
- Olaya ilişkin ayrıntıları kayda geçirme ve tutanak düzenlemeye,
- Kadına yönelik şiddet vakalarında özel bir form (altı içi şiddet olayları kayıt formu) doldurma,
- Şiddet mağduru kadın için risk değerlendirmesi yapma,
- 6284 sayılı ailenin korunması yasası kapsamında mağduri için koruma emri çıkışına bu kararın uygulanmasını sağlamak

Slayt 27: Kadın sığınmaevleri

Şiddet yaşayan ve kalacak yere ihtiyaç duyan kadınların varsa çocukları ile birlikte kalabileceği kuruluşlardır.

Güvenli kalacak yer, danışmanlık, tıbbi destek, psikolojik destek, iş bulma, ev bulma, ekonomik destek, çocukların için kreş ve diğer ihtiyaçlar ücretsiz karşılanır.

Sığınmaevlerinin adresleri gizlidir. Sığınmaevine başvurmak için ŞÖNİM'e, kadın danışma merkezlerine başvurulabilir veya 183 numaralı hat aranabilir.

Slayt 28: Şiddetle mücadele mekanizmaları: Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı (Alo Şiddet Hattı)

ASPB'ye bağlı olarak çalışan bu hat, şiddete uğrama riski bulunan ya da şiddet mağduru kadın ve çocuklara psikolojik, hukuksal, ekonomik alanda danışmanlık, bilgilendirme ve yönlendirme gibi hizmetler sunmaktadır.

Slayt 29: Kolluk kuvvetleri: Polis, jandarma karakolları

Kolluk kuvvetleri şiddete uğrayan kadın ve kız çocukları ile ilgili aşağıdaki sorumluluklara sahiptir:

- Şiddete uğrayan kadının ve çocukların güvenliğini sağlama,
- Cumhuriyet Savcılığını bilgilendirme,
- Mağduri kadının gereklî muayene için en yakın sağlık kuruluşuna sevkini sağlama,
- Şiddet olayına karışan tarafaları tespit etme ve delilleri toplama,
- Olaya ilişkin ayrıntıları kayda geçirme ve tutanak düzenlemeye,
- Kadına yönelik şiddet vakalarında özel bir form (altı içi şiddet olayları kayıt formu) doldurma,
- Şiddet mağduru kadın için risk değerlendirmesi yapma,
- 6284 sayılı ailenin korunması yasası kapsamında mağduri için koruma emri çıkışına bu kararın uygulanmasını sağlamak

- Mağdur kadının gerekli muayene için en yakın sağlık kuruluşuna sevkini sağlama,
- Şiddet olayına karışan tarafları tespit etme ve delilleri toplama,
- Olaya ilişkin ayrıntıları kayda geçirme ve tutanak düzenleme,
- Kadına yönelik şiddet vakalarında özel bir form (aile içi şiddet olayları kayıt formu) doldurma,
- Şiddet mağduru kadın için risk değerlendirmesi yapma,
- 6284 sayılı ailenin korunması yasası kapsamında mağdur için koruma emri çıkmışsa bu kararın uygulanmasını sağlama.

Adli Kurumlar

- Cumhuriyet Savcılığı
- Aile Mahkemesi
- Adli Tıp Kurumu

- Kadınlar bu birimlere;
- Yasal haklarından yararlanmak,
- 6284 sayılı kanundan faydalananmak,
- Şiddete dair bedensel bulguları tespit için başvururlar.

- Şiddete dair bedensel bulguları tespit ettirmek için başvurabilirler.

Çocuk yaşta evlilikleri önlemek ve ihbar etmek için de Cumhuriyet Savcılığına, Aile Mahkemesine veya Çocuk Hakimliğine başvurulabilir.

Barolar

Şiddet yaşayan ve ekonomik gücü olmayan kadınlara ücretsiz hukuki danışmanlık ve destek sağlar.

Slayt 30: Şiddetle mücadele mekanizmaları: Adli kurumlar Cumhuriyet Savcılığı, Aile Mahkemesi, Adli Tıp Kurumu

Şiddete uğrayan kadınlar bu kurumlara

- Yasal haklarından yararlanmak,
- 6284 sayılı kanundan faydalananmak,

Slayt 31: Barolar

Şiddet yaşayan ve ekonomik gücü olmayan kadınlara ücretsiz hukuki danışmanlık ve destek sağlar.

Sağlık Kuruluşları

6284 sayılı Kanun kapsamında şiddete maruz kalan kadınlara:

- Teşhis etme, raporlama
- Tıbbi bakım sağlama
- Risk değerlendirmesi yapma Psikolojik destek sağlama
- Diğer hizmetler için yönlendirme gibi hizmetler vermektedir.

Slayt 32: Sağlık kuruluşları

6284 sayılı Kanun kapsamında şiddete maruz kalan kadınlara:

- Teşhis etme, raporlama
- Tıbbi bakım sağlama
- Risk değerlendirmesi yapma
- Psikolojik destek sağlama
- Diğer hizmetler için yönlendirme gibi hizmetler vermektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

- İl Müdürlükleri
- İlçe Müdürlükleri

Bu birimlere başvuran kadınlara

- Sığınmaevi,
- Danışmanlık,
- Bilgilendirme, yönlendirme,
- Meslek ve beceri kursları,
- Eğitim çalışmaları,
- Aynı ve nakdi yardım hizmetleri sağlanır.

Slayt 33: Şiddetle mücadele mekanizmaları: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

İl müdürlükleri, ilçe müdürlükleri

Bu birimlere başvuran kadınlara; sığınmaevi, danışmanlık, bilgilendirme, yönlendirme, meslek ve beceri kursları, eğitim çalışmaları, aynı ve nakdi yardım, hizmetleri sağlanır.

Yerel Yönetimler ve STK'lar

Başvuran kadınlara;

- Kadın Kuruluşları
 - Belediyeler
 - Valilik
 - Kaymakamlıklar
- Sığınmaevi,
 - Danışmanlık
 - Bilgilendirme, yönlendirme
 - Meslek ve beceri kursları
 - Aynı ve nakdi yardım hizmeti
 - Eğitim çalışmaları hizmetleri verilir.

Slayt 34: Şiddetle mücadele mekanizmaları: Belediyeler ve sivil toplum kuruluşları

Başvuran kadınlara; sığınmaevi, danışmanlık, bilgilendirme, yönlendirme, meslek ve beceri kursları, eğitim çalışmaları hizmetleri verilir.

Slayt 35: İŞKUR

İşkur	<p>Şiddet yaşayan kadınların başvurması halinde</p> <ul style="list-style-type: none">• İş danışmanlığı,• İş bulma,• İş kurma,• Mesleki eğitim alma konularında destek alabileceği kuruluşlardır. <p>Tüm hizmetler ücretsizdir.</p>
-------	---

Şiddet yaşayan kadınların başvurması halinde;

- İş danışmanlığı,
- İş bulma,
- İş kurma,
- Mesleki eğitim alma konularında destek alabileceği kuruluşlardır.

Tüm hizmetler **ücretsizdir**.

Çocuk Yaşıta Evliliklerin Bildirimi

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- Polis
- Jandarma
- Cumhuriyet Savcılığı veya Çocuk Hakimiği
- ALO 183 Kadın Çocuk Yaşı Engelli Destek Hattı (24 saat)
- ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi)
- Devlet Hastanesi
- Belediye Sosyal Hizmet / Kadın Danışma Merkezi
- Sivil Toplum Kuruluşu

kuruluşlar hakkında bilgi aktaracağınızı belirtin.

Slayt 36: Çocuk yaşıta evliliklerin bildirimi

Tüm bu kurumlardan bahsettiğinden sonra katılımcılara ailesi tarafından evlendirilmek istenen bir çocuk veya çocuk yaştaki kızının evlenmesine engel olmak isteyen bir anne sizce kimlerden, hangi kurumlardan destek alabilir sorusunu yöneltin. Yanıtları aldıktan sonra destek alınabilecek

Eğiticiye Not:

Bu kuruluşlardan sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının değil, herkesin yararlanabileceğini belirtin.

Çocuk Yaşı Evlilikler Nasıl Önlenebilir?

Slayt 37: Neler yapabiliriz?

Katılımcılara çocuk yaşı evliliklerin nasıl önlenebileceği sorusunu yöneltin. Bu konuda paylaşabilecekleri iyi bir örnek olup olmadığını sorun.

Neler Yapabiliriz?

• Çocuk Koruma:

Çocukların ihmal ve istismardan korunması veya ihmal ve istismarın durdurulması amacıyla üstlenilen sorumluluk ve faaliyetlerdir.

Slayt 38: Çocuk koruma

Katılımcılara çocuk koruma kavramı hakkında bilgi verin.

Çocukların korunmasında anne ve babaların birinci derecede sorumluluğu olduğunu söyleyin.

Çocuk Yaşı Evliliklerin Önlenmesinde Annenin Rolü

- Çocuklarınıza ne yapacaklarını söylemek yerine, onlara mümkün olduğunda seçenekler vermeye ve seçimlerine rehberlik etmeye çalışın.
- Evde şiddet varsa ve kızınız evliliği bir kaçış olarak görüyorsa ilgili kurumlara başvurun, destek alın.
- Çocuk yaşı evliliğin sonuçlarını ve erken gebeliğin kadınların bedenleri ve yaşamları üzerindeki olumsuz etkilerini kızınıza yaşına uygun bir dille paylaşın.
- Erken yaşı evliliğin ertelemesinin avantajlarını çevrenizle paylaşın: eğitim almak, daha sağlıklı olmak, bir iş bulmak, ekonomik özgürlüğünü kazanmak.

Slayt 39: Çocuk yaşı evliliklerin önlenmesinde annenin rolü

Çocuk yaşı evliliklerin önlenmesi konusunda, hem kendi çocuğunu hem de çevrelerindeki başka çocukların korumak için annelerin çok büyük rolü olduğunu vurgulayın. Slaytta yer alan önerileri aktarın.

Kız Çocuklarının Eğitimini Destekleyin

- Kız çocukları okurlarsa meslek sahibi olabilirler, kendi ayakları üzerinde dururlar.
- Daha iyi şartlarda yaşama şansları olur.
- Gelecekleriyle ilgili daha doğru kararlar alabilirler, sorunlarını kendileri çözebilirler.
- Çocuklarını daha iyi yetiştirebilirler.
- Toplumlarına daha faydalı olurlar.
- Başkalarına bağımlı olmak zorunda kalmazlar, daha özgüvenli olurlar.

Slayt 40: Kız çocukların eğitiminin önemi

Katılımcılara kız çocukların eğitiminin önemi ile ilgili maddeleri aktarın. Bir rol model olarak ebeveynlerin eğitimin önemilarındaki düşüncelerinin çocukların akademik başarıları için çok önemli olduğu belirtin.

Anneler çocukların için zararlı sonuçlar doğuracak çocuk yaşta evlilikleri durdurabilirler!

Çocuklarını korumak ve daha iyi bir geleceğe hazırlamak annelerin öncelikli sorumluluğudur.

Teşekkürler...

Slayt 41: Özeti ve kapanış

Semineri sonlandırırken temel mesajları tekrar edin. Katılımcılara sunum ile ilgili görüşlerini sorun.

Bu seminerde öğrendiklerini ve düşündüklerini dilerlerse aile bireyleriyle ve çevrelerindeki diğer kadınlarla paylaşabileceklerini söyleyin.

Katılımcılara teşekkür ederek semineri sonlandırın.

3

BABALARA YÖNELİK BİLGİLENDİRME SEMİNERİ

BABALARA YÖNELİK BİLGİLENDİRME SEMİNERİ

Amaç: Katılımcıların çocuk hakları, çocuk yaşta evlilik kavramı, çocuk yaşta evliliklerin neden ve sonuçları, çocuk yaşta evliliklerin önlenmesinde babaların rolü, kız çocukların eğitimiminin önemi ve ilgili yasalar hakkında bilgilendirilmeleri.

Uygulanabilecek Yerler: Okullar, yaygın eğitim kurumları, mültecilere destek sunan merkezler, kahvehaneler, sivil toplum kuruluşları.

Süre: 60 dakika

Malzemeler: Power point sunum için projeksiyon

Eğiticiye Not:

- ‘Baba semineri’ baba olmayan yetişkin erkeklerin veya başka erkek aile bireylerinin de katılımına açıktır. Ancak seminer içeriği ergen yaş grubundaki çocuklara uygun değildir.
- Seminere küçük çocuğu veya bebeği ile birlikte katılmak isteyenler için eğer mümkünse semineri çocuk bakım alanı olan yerlerde gerçekleştirmeniz veya çocuklar için yanınızda boyama kitapları ve kalemleri, oyun hamurları vb. gibi malzemeler getirmeniz önerilir.
- Katılımcılar arasında da 18 yaşından önce evlenmiş erkekler olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Seminer boyunca çocuk yaşta evliliklerin sebep ve sonuçları tartışılırken suçlayıcı, yargılayıcı veya mağdurlaştırıcı olmayan bir dil kullanılmaya dikkat edilmelidir.

Oturum Planı

Alt başlıklar	Amaçlar	Yöntemler	Süre
Program tanıtımı ve giriş	Programın amacını ve içeriğini bilmelerini sağlamak	Soru-cevap Anlatım	5 dk
Çocuk Kavramı, Çocukluk Dönemi, Çocuk Hakları Çocuk Yaşıta Evlilik Kavramı	Kendi çocuklukları hakkında düşünmelerini sağlamak Çocuk Kavramı, hakkında katılımcıları bilgilendirmek Ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde çocukların yasal hakları konusunda bilgilendirmek	Soru-cevap Anlatım	15 dk
Çocuk Yaşıta Evliliklerin Neden ve Sonuçları	Çocuk yaşıta evlilik kavramı ve nedenleri hakkında bilgilendirmek Çocuk yaşıta evliliklerin fiziksel, psikolojik sonuçları hakkında bilgilendirmek	Anlatım Örnek olay Soru-cevap	15 dk
Çocuk yaşıta evliliklerin önlenmesi Babanın kız çocuğunun eğitimindeki rolü	Çocuk yaşıta evliliklerin önlenmesinde başvurulacak mekanizmalar hakkında bilgi vermek Çocuk Yaşıta Evliliklerin önlenmesinde babaların rolü hakkında bilgi vermek	Anlatım	15 dk
Değerlendirme ve Kapanış	Oturum ile ilgili değerlendirmeleri almak	Büyük grup paylaşımı	10 dk

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLERİN ÖNLENMESİ

BABALARA YÖNELİK BİLGİLENDİRME SEMİNERİ

Slayt 1: Giriş

Katılımcılara seminerin amacını ve ne kadar sürecekini söyleyin. Seminerde çocuk yaşta evlilik kavramını, çocukların temel haklarını, babaların çocukların eğitimindeki rolünü, özellikle daha fiziksel ve psikolojik gelişimlerini tamamlamadan gerçekleştirilen çocuk yaşta evliliklerin kız ve erkek çocukları, aile ve

toplum üzerindeki etkilerini, kız ve erkek çocuklarımızı bu durumdan nasıl koruyabileceğimizi tartışacağımızı belirtin.

Eğiticiye Not:

Çocuk yaşta evliliğin sadece kız çocukların değil erkek çocukların da etkileyen toplumsal bir sorun olduğu oturumun başında vurgulanmalıdır.

Slayt 2: Çocukluk

ÇOCUKLUK

- En sevdiğim arkadaşım kimdi?
- Beni neler mutlu ederdi?
- En güzel çocukluk anım hangisi?
- Yeniden çocuk olsam neler yapardım?

Katılımcılara önce biraz çocukluk hakkında konuşacağınızı aktarın. Daha sonra kendi çocukluklarına dönüp yansında yer alan sorulara cevap bulmalarını isteyin.

Eğiticiye Not:

Böyle bir giriş yapmaktaki amaç, hem doğrudan çocuk yaşta evlilikler konusuna girmemek hem katılımcıların kendi deneyimlerinden yola çıkarak çocukluğun yetişkinlikten farklı bir dönem olduğunu hatırlamalarını sağlamak hem de kız çocukların gelecek planlarının gerçekleşmesinde desteğin önemini ve annenin bu konudaki rolünün altını çizmektir.

Bu bölümde katılımcıların hayallerine ve bu konuda destek veren kişilere odaklanmalarını, **olumlu hatırlalara** yoğunlaşmalarını sağlamaya çalışınız.

Slayt 3: Baba-kız ilişkisi

- Çocuk olmanın yetişkin olmaktan farkı nedir?
- Çocuğınız size neden ihtiyaç duyuyor?
- Çocuğunuzun ne gibi hayalleri var?
- Hayallerini gerçekleştirmek için ona nasıl destek oluyorsunuz?

Katılımcılara yansında yer alan şu soruları yöneltin:

- Çocuk olmanın yetişkin olmaktan farkı nedir?
- Çocuğınız size neden ihtiyaç duyuyor?
- Çocuğunuzun ne gibi hayalleri var?
- Hayallerini gerçekleştirmek için ona nasıl destek oluyorsunuz?

Eğiticiye Not:

Bu bölümde kız çocukları için babalarından destek görmenin çok önemli olduğunu vurgulayın. Evliliğin en iyi seçenek olduğunu düşünen babalar için çocukların hayallerini, gelecek planlarını dinlemek düşüncelerini değiştirmelerine katkı sağlayabilecektir.

Slayt 4: Çocuk kimdir?

Çocuk Kimdir?

Tarihin farklı dönemlerinde ve değişik kültürel yapıtlarda, 'çocuk' ve 'çocukluk' tanımlarının farklı olduğunu görüyoruz.

"Çocuk" ve "çocukluk" tanımlarının tarihin farklı dönemlerinde ve değişik kültürel yapıtlarda farklılaşan bir olgu olduğunu aktarın. Daha sonra katılımcılara "çocuk kimdir?" sorusunu önererek yanıtlamalarını isteyin.

Çocuk Kimdir?

- Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. maddesince 18 yaşının altı her insan çocuk olarak kabul edilir.
- 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, Madde 3/1a 'Daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi çocuktur' der.

Slayt 5: Çocuk kimdir?

Katılımcılara ulusal ve uluslararası sözleşmelerde yer alan çocuk tanımlarını aktarın.

- Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. maddesince 18 yaşının altı her insan çocuk olarak kabul edilir.
- 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, Madde 3/1a 'Daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi çocuktur' der.

Eğiticiye Not:

Çocuk tanımında 18 yaşın hem uluslararası sözleşmelerde hem de Türkiye'deki kanunlarda yetişkin olmak için sınır olduğu vurgulanmalıdır.

Ek Bilgi Notu

Çocuk Koruma Kanunu ve Türk Medeni Kanunu tanımlarında geçen 'ergin' ifadesi ile ilgili açıklama: Mahkeme, çeşitli sebeplerle 18 yaşından küçük bir kişiyi ergin kılabılır. Böylece kişinin yetişkinlerin sahip olduğu yasal haklara sahip olması söz konusudur (örneğin devlet memuru olabilmek). Fakat Çocuk Koruma Kanunu'na göre mahkemece ergin kılınsa bile 18 yaşı tamamlamamış kişi halen 'çocuk' olarak kabul edilir.

Çocukken bunlardan hangilerine ihtiyaç duydum?

- Barınacak bir yere?
- Bakıma?
- Korunmaya?
- Şiddet olmayan bir ortama?
- Eğitim almaya?
- Sağlık hizmetine?
- Ne istedigimi veya istemedigimi söylemeye?
- Oyun oynamaya? Keyifli vakit geçirmeye?

Slayt 6: Çocukken bunlardan hangilerine ihtiyaç duydum?

Katılımcılara çocukken nelere ihtiyaçlarını olduğunu sorun.

Daha sonra slayttakilerden farklı olarak eklemek istedikleri bir şey olup olmadığını sorun.

Slayt 7: Çocuk hakları

Bu saylıklarımızın tümü çocukların doğuştan sahip olduğu haklar. Bu hakların korunması son derece önemli.

Bu hakların korunması amacıyla Çocuk Hakları Sözleşmesi 142 ülkenin imzasıyla yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de 1990 yılında imzalamıştır.

parçası yapmaktadır. Bu haklar çocukların ulaşabilecek en iyi düzeyde hayatı kalmaları ve gelişimlerini sağlayacak ortamın nasıl olması gerektiğini anlatır.

Bir önceki slaytta aktarılan bütün maddelerin çocukların en temel hakları olduğuna ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alındığına kısaca değinin. Türkiye, Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeyi 1990 yılında imzalamıştır ve 1995'te yürürlüğe sokmuştur. Bu da sözleşmeyi Türkiye iç hukukunun bir

BM Çocuk Hakları Sözleşmesinden Bazı Önemli Maddeler:

- 18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır.
- Çocuk sağlığı eğitimi ve gelişmesi açısından tehlike teşkil eden işlere karşı korunma hakkına sahiptir.
- Çocuk düşüncesini özgürce ifade etme hakkına sahiptir.
- Çocukları ilgilendiren bütün konularda çocuğun yüksek varrı temeldir.
- Her çocuk temel yaşam hakkına sahiptir.
- Çocuğun her türlü cinsel istismara karşı korunma hakkı vardır.

Slayt 8: Çocuk Hakları Sözleşmesi

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin dünyada en çok imzalanan uluslararası sözleşme olduğunu vurgulayın. Yansıda yer alan en temel çocuk hakları maddelerini katılımcılara aktarın.

Çocuğun Eğitim Hakkı

- **T.C. Anayasası Madde 42:** İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.
- **1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu:**
Madde 8 – Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır.
- **Madde 15 –** Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkan ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

Slayt 9: Çocuğun eğitim hakkı

Katılımcılara eğitim hakkı ile ilgili temel ulusal yasaları aktarın.

Türkiye'de Durum

- Okuma yazma bilmeyen kadın nüfus oranı erkeklerden 5 kat fazla

Türkiye'de 2015 yılında, 25 ve daha yukarı yaşıta olan erkeklerin %1,8'i, kadınların %9'u okuma yazma bilmiyor.

- Lise mezunlarının toplam nüfus içindeki oranı %19,5.
• Bu oran erkeklerde %23,5, kadınlar da %15,6'dır.

Oysa kız çocukların da eğitim hakkı vardır!!

Slayt 10: Eğitim hakkı – güncel durum

Eğitim hakkı ile ilgili yasalar aktarıldıkten sonra katılımcılara herkesin bu haklardan eşit yararlanıp yararlanamadığı konusunda fikirlerini sorun. Sonra Türkiye'de eğitim ve okuryazarlıkla ilgili temel bazı verileri aktarın.

Yasalarla eğitim hakkı güvence altına alınsa bile kadınların erkeklerle eşit oranda eğitim hakkından yararlanamadığı belirtilir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre okuma yazma bilmeyen kadın nüfus oranı erkeklerden 5 kat fazladır (TÜİK, İstatistiklerle Kadın, 2016)

Ek Bilgi Notu

Aşağıda Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan resmi veriler sunulmuştur:

Seçilmiş göstergeler	Toplam	Erkek	Kadın	%
Okur-yazar olmayan nüfus oranı (25+ yaş)	5,4	1,8	9,0	
Yüksekokul veya fakülteden mezun nüfus oranı (25+ yaş)	15,5	17,9	13,1	
İstihdam oranı (15+ yaş)	46,0	65,0	27,5	
İşgücüne katılım oranı (15+ yaş)	51,3	71,6	31,5	
İşsizlik oranı (15+ yaş)	10,3	9,2	12,6	
Genç işsizlik oranı (15-24 yaş)	18,5	16,5	22,2	

Kaynakça: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24643>

Bir sonraki slayta geçmeden önce eğitim hakkı ve çocuk yaşı evlilik arasındaki iki yönlü ilişki katılımcılara aktarılır: Eğitimden mahrum kalan kızların çocuk yaşı evlilik yapma olasılıklarının arttığı belirtilir. Kızlar okuyup meslek sahibi olmayı düşünmediklerinde bir an önce evlenmeyi düşünebilmektedirler. Ayrıca evlendirilmiş kız çocukları eğitimlerini yanında bırakmak zorunda kalmaktadırlar; böylece çocuk yaşı evlilik eğitim hakkının önünde engel oluşturmaktadır.

Daha sonra çocuk yaşı evlilik kavramına giriş yapılır.

Çocuk Yaşı Evlilikler

Bir evlilikte eşlerden birinin veya ikisinin de 18 yaşında küçük olduğu resmi veya resmi olmayan her türlü evliliğe 'çocuk yaşı evlilik' denir.

Slayt 11: Çocuk yaşı evlilik kavramı

Yansıda yer alan çocuk yaşı evlilik kavramını paylaşınız.

Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. Maddesince 18 yaşının altı her insan çocuk olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle taraflardan birinin ya da her ikisinin 18 yaşın altında olduğu evlilikler çocuk yaşı evliliklerdir.

Eğiticiye Not:

Çocuk evlilikleri ya da çocuk yaşta evlilikler kavramını, resmi olan veya olmayan ama toplum tarafından evlilik statüsü verilmiş bir birliktelik içindeki bir ya da birden fazla kişinin 'çocuk' olduğunu vurgulamak amacıyla kullandığımızın altı çizilmelidir. Katılımcıların birçoğunun 18 yaşından önce evlenmiş olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle yargılayıcı olmayan bir dil kullanılmaya dikkat edilmelidir.

Çocuk Yaşıta Evlilikler

- Dünyada her yıl 15 milyon kız çocuğu 18 yaşından önce evlendiriliyor. **Her 4 kız çocuğundan 1'i**. Gelişmekte olan ülkelerde her 3 kızdan 1'i 18; her 9 kızdan 1'i 15 yaşından önce evlendiriliyor.

Slayt 12: Çocuk yaşıta evlilik

Katılımcılara çocuk yaşıta evlilik sorununun Türkiye ve Türkiye'nin belli bölgelerine özgü olmadığını, birçok ülkede karşılaşılan bir sorun olduğu aktarılmalıdır.

Çocuk Yaşıta Evlilikler

- Türkiye Aile Yapısı Araştırması'na (2017) göre 2016 yılında 15 yaş üstü nüfus içinde ilk evliliğini 18 yaşından önce yapan kadınların oranı %28.2, erkeklerin oranı ise %5.6'dır.
- 2016 yılında 27.600'ün üzerinde kız çocuğu 16 ve 17 yaşlarında resmi evlilik yapmışlardır (Türkiye İstatistik Kurumu, Evlenme İstatistikleri, 2017).

Slayt 13: Çocuk yaşıta evlilik

Dünyada ve Türkiye'de çocuk yaşıta evliliklerin görülmeye sıklıkları ile ilgili bilgileri aktarmaya devam edin. Çocuk yaşıta evliliklerin Türkiye'de görülmeye sıklıkları ile ilgili istatistiklerin kamu kurumları tarafından yayınlanmış resmi verilere dayandığını belirtin.

Eğiticiye Not:

Çocuk yaşta evlilikler hakkında istatistikler sunulurken, bu konuda hem dünyada hem Türkiye'de farklı ölçümlerden kaynaklanan farklı veriler olduğu vurgulanmalıdır. Ölçümler farklı olduğundan veriler birbirini tutmayabilir. Fakat burada sunulan verilerin hepsi resmi istatistiklere dayanmaktadır. Veriler ile ilgili farklı yorumlar ve ekler de katılımcılar tarafından gelebilir veya detaylı sorular yöneltilebilir. Burada tahminlere veya gözlemlere dayalı yanıtlar vermekten kaçınmak, farklı toplum, coğrafya ve gruplarda yoğunlukların farklı olabileceğini fakat konu hakkında veri eksiklikleri dolayısıyla detaylı veriye sahip olmadığımız iletilmelidir.

Slayt 14: Çocuk yaşta evlilik

Çocuk Yaşıta Evlilikler

- Türkiye'de 18 yaşıdan önce yapılan evliliklere en fazla
- Kuzey Doğu Anadolu (34,2),
- Ortadoğu Anadolu (32,9),
- Güneydoğu Anadolu (32,8),
- Orta Anadolu (31,3) ve
- Batı Karadeniz bölgelerinde (32,3) rastlanıyor.

Katılımcılara çocuk yaşta evlilik sorunun sadece bu bölgede değil Türkiye'nin birçok bölgesinde karşılaşılan toplumsal bir sorun olduğunu aktarın ve yansızlığı istatistikleri aktarın.

Eğiticiye Not:

Yansızlığı veriler Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'ne yaptırılmış olan Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasının verilerine dayanmaktadır (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı & HÜNE, Aile içi şiddet araştırması, 2014).

Nedenleri neler ?

- Anne - babalara göre:

Slayt 15: Çocuk yaşı evliliklerin nedenleri nelerdir? Anne Babalara göre:

Çocuk yaşı evliliklerin nedenleri neler olabilir diye birlikte düşünelim, deyin. Sizce anne babalar çocuklarını neden 18 yaşından önce evlendiriyorlar? diye sorun, birkaç kişiden cevapları alın.

Anne babalar çocuklarını neden evlendirdiklerini sordduğumuzda şu cevapları veriyorlar:

Ev kalabalık, geçinmek zor: Evi geçindirmekte zorlanan anne babalar, evde geçim sıkıntısı yaşadığı için çocuklarını evlendirmek isteyebilirler. Bazı anne babalar çocukların maddi durumu kendisinden daha iyi biriyle evlendiğinde rahat edeceğini düşünebilir. Oysa az önce konuştuğumuz gibi anne babalar çocuklarına bakmakla yükümlüdür.

Okula gönderemeyiz: Bazı anne babalar çocukların okula gitmesini desteklemeyebilirler. Okulun yaşanılan yere uzak olmasından dolayı okula göndermek istemeyebilirler. Okulda çocukların başına bir şey geleceğini düşünebilirler. Okul masraflarını karşılamakta zorlanabilirler. Okula devam etmem, çocuk yaşı evliliklerin en önemli sebeplerinden biridir. Oysa kız çocukları okula devam ederlerse çocuk yaşı evlenme oranları çok düşer.

Evlilik çocuğu korumanın bir yoludur: Bazı anne babalar kız çocukların yeterince koruyamadıklarını düşünüp, çocukların başına bir şey gelmesinden korkup çocuğu koruma sorumluluğu başka birine vermek isteyebilirler. Oysa kızlara kendilerini korumayı öğretmek ve çocukların daha iyi koruyabilmek için devlet kurumlarından destek almak, onları başka birinin koruması gerektiğini düşünmekten daha iyi bir yoldur.

Herkes bu yaşı evlendiriyor, evde mi kalsın? ya da 'söz verdik ayıp olur': Toplumun, çevredekilerin bekentileri de aileler üzerinde oldukça etkilidir. Başkaları ne der? Hakkımızda konuşulmasın, gibi kaygılarla çocuklar evlendirmek istenebilir. Oysa toplumu oluşturan biziz ve biz de doğruya çevremizdeki lere anlatabilir, onları etkileyebiliriz. Önemli olan başkalarının ne söylediğinden ziyade çocukların sağlığı, mutluluğudur.

Okusa ne olur? Zaten çalışmayaçak: Kız çocukların çalışma hayatında olmayacağı düşünmek de çocuk yaşı evlendirmenin gerekçeleri arasındadır. Oysa kızlar da eğitimlerini tamamlayıp yetişkin olduktan sonra çalışabilirler. Çalışmak kadınların en temel haklarındanandır. Kendi ayakları üzerinde durmaları için ekonomik güçlerinin olması önemlidir. Aile ve toplum açısından da kadınların çalışması çok anlamlıdır.

Nedenleri neler ?

- Kız çocuklarına göre:

16

Slayt 16: Nedenleri neler?

“Bazen de çocukların evlenmeyi kendilerinin istedikleri söyleniyor. Peki sizce çocuklar neden evlenmek istiyorlar?” diye sorun.

Çocuklar da herkes evlenmemi bekliyor, ya evde kalırsam, dedikodumu yapmaya başladilar gibi çevrenin ve toplumun baskısını kendi üstlerinde hissettikleri zaman evlenmek isteyebilirler.

Evdeki problemler, kavgalar, şiddet de çocukların bir an önce evden ayrılmayı istemelerine sebep olabilir.

Okula devam edemeyeceklerini veya okulu bitirseler bile çalışmayaçaklarını düşününce eğitim hayatından uzaklaşip biran önce evlenmeyi isteyebilirler.

Nişan, düğün, kendisine alınacak hediyeler, takılar, çocuklara cazip gelebilir. Bunları düşünürken evliliğin ne olduğunu, evliliğin getireceği sorumluluklarını ve sonrasında ne yaşayacaklarını düşünemeyebilirler.

Dolayısıyla, çocuklar saydığımız sebeplerden dolayı evlenmek isteyebilirler ama onlara evliliğe hazır olmadıklarını anlatmak biz yetişkinlerin görevidir.

Çocuk yaşıta evlilikler çocukların hangi haklarını ihlal eder?

- Eğitim alma
- Sağlıklı bir yaşam sürme
- Şiddetten korunma
- Gelişme
- Kendini ifade etme

17

Slayt 17: Çocuk yaşıta evlilik çocuk haklarının ihlalidir?

Çocuk yaşıta evliliklerin çocukların haklarını nasıl ihlal ettiğini tartışın. Sunumda sıralanan hakların nasıl ihlal edildiğine örnekler vermelerini isteyin. Yanıtları aldıktan sonra bu konuyu şimdi örnekler ve istatistiklerden faydalananarak daha ayrıntılı tartışacağınızı söyleyin.

Çocuk yaşıta evlendirilen bir kadın:

"15 yaşında evlendim, 16 yaşında anne oldum. Gözü kapalı gidiyorsun, nereye gitmıyorum bilmiyordum. Ben gitmem, annemi bırakmam dedim... Çok şiddet gördüm esimden, çok dayak yedim... Bebeği getirip benim yanına kaydular ama nedir bu anlamadım. Önce bakmadım ona, bilemedim. İkimiz birlikte büyündük."

Slayt 18: Çocuk yaşıta evliliklerin sonuçları?

Çocuk yaşıta evlendirilen bir kadının anıtlıkları ile giriş yapılır. Böyle pek çok yaşam hikâyesi olduğu söylenir. Örnek olaydan sonra kendi görüşleri sorulur.

Eğiticiye Not:

Katılımcılar, bazı örneklerle işaret ederek, çocuk yaşıta evliliklerin her zaman 'burada anlatıldığı kadar kötü sonlanmayacağı'ni, çok mutlu bazı evliliklerin de olabileceğini ifade edeceklerdir. Tartışmayı bu noktada yoğunlaştırmamak, fakat şu iki noktanın altını çizmek önemlidir: 1) Çocuk, her hangi bir evlilikte (ya da birlikte) karşılaşılabilen sorunlara karşı deneyimsiz ve kendini koruma donanım ve imkanı olmayan, korunma ihtiyacı olan bireydir. Bu sebeple çocuk evliliklerinde, söz edilen sorunların yaşanma ihtimali, yetişkin evliliklerinde yaşanma ihtimalinden çok daha yüksektir. 2) Mutlu veya mutsuz sonuçlanmasıdan bağımsız olarak, çocuk yaşıta evlilik çocuğun haklarını, özellikle de eğitim ve çocukluğu yaşama haklarını ihlal eder.

Kız çocuklarını nasıl etkiler?

- Fiziksel ve ruhsal olalarak evlilik uygundan olmadıkları için evlilik sorumluluğunu alında eszilebilirler.
- Aşağılanırlar, jiddeye maruz kalabilirler.
- Özgüveniz, güçsüz hissederler, mutsuz olabilirler, sağlıkları bozulabilir.
- Okula devam edemez, eğitim hakkından mahrum kalırlar.
- Kendilerine alt gelirleri olmaz, başkalarına bağımlı olurlar.
- Hamilelikte ve doğumda sağlık problemleri yaşayabilir, hayatlarını kaybedebilirler.

Slayt 19: Çocuk yaşıta evlilikler kız çocuklarını nasıl etkiler?

Çocuk yaşıta evlilik sorununun toplumsal bir sorun olduğunu vurgulayın. Yaşanan olumsuzlukların sadece genç kızları değil, dünyaya gelen bebeklerini de içine alarak ve katlanarak toplumumuzu da ilgilendiren bir nitelik gösterdiğini belirtin. Çocuk yaşıta evliliğin toplumsal gelişmemizin önünde bir engel olduğunu da ekleyin.

Çocuk yaşta evliliklerin hem kız hem de erkek çocuklarını etkilediğini bir kez daha vurgulayın ve şimdi önce kız sonra da erkek çocukların nasıl etkilendiklerini sırayla tartışacağınızı söyleyin.

Eşler arasındaki yaş ve güç farklılıklarını, 18 yaşından önce evlenmiş kızlarda bir güç ve kontrol kaybı yaratmaktadır. Küçük yaşta bağımsızlığını ve kontrolü yitirmek, kızları fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete karşı daha savunmasız kılar ve hareket alanlarını kısıtlar.

Ek Bilgi Notu

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü'ne yaptığı 2014 tarihli Kadına Yönelik Şiddet Raporu'na göre 18 yaşından küçükken evlenenlerin şiddet görme olasılıkları büyük yaşta evlenenlere kıyasla daha yüksektir. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre de cinsel şiddet, erken yaşta evliliklerde kızlar için daha büyük bir risktir; çünkü küçük yaşta kızların birçoğu cinselliği reddetmeye, bu konuda koşullar ileri sürmeye ve böyle durumlarda yasal ve toplumsal desteği erişemeye yetecek kadar güçleri yoktur (Dünya Sağlık Örgütü, 2013).

Sağlık sorunları:

Hamilelikte yaşanan sağlık sorunları ve doğum sırasında ölüme ihtimalı

(Dünyada her yıl 70.000 genç kız (15-19) gebelik ve doğum sırasında hayatını kaybetmektedir. 15 yaşından önce doğum yapan kızların 20'lî yaşlarındaki kadınlara göre doğumda ölüme riski 5 kat daha fazladır.)

Düşük, ölü doğum ve bebeğin bir aylık olmadan ölmesi ihtimali
(18 yaşından küçük annelerin bebeklerini 1 yaşına gelmeden kaybetme riski, daha büyük yaşta annelere göre 60 kat fazladır.)

Üreme organlarında fonksiyon / form kaybı

Sağlık kuruluşunda doğum oranının yarıya düşmesi

Cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı savunmasızlık

Bebeğin yetersiz beslenmesi ve bakımı

Slayt 20: Çocuk yaşta evlilik kız çocukların sağlığını nasıl etkiler?

UNICEF'in 2014 tarihli Dünya Çocuklarının Durumu Raporuna göre çocuk yaşta evliliklerin ciddi sağlık riskleri barındırdığını vurgulayın. Burada verilen istatistiklerin Türkiye özeline değil dünya geneline dair olduğunu belirtin.

- Çocuk yaşta doğum yapan kızların 20'lî yaşlarındaki kadınlara göre doğumda ölüme riski 5 kat fazladır.
- 18 yaşından küçük annelerin, daha büyük yaşta annelere göre, bebeklerini 1 yaşına gelmeden kaybetme riski 60 kat fazladır.

- Çocuk yaşıta evlendirilen kız çocukları, evliliğin getirdiği sorumluluklar, çocukluğunu yaşayamama veya şiddet görme nedeniyle çeşitli psikolojik sorunlarla baş etmek zorunda kalabilirler.

Erkek çocukların nasıl etkiler?

- Erken yaşta ev bakma sorumluluğunu almak zorunda kalırlar.
- Yaşadıkları stres ve yükten dolayı öfkeli, mutsuz olabilirler, sağlıklarını bozabilirler.
- Büyüklere bağımlı olabilirler, kendi kararlarını vermekte zorlanabilirler.
- Okula devam edemezler, eğitim hakkından mahrum kalırlar.
- Vasıflı bir işe çalışmazlar, geçim sıkıntısı çekerler.

21

Slayt 21: Çocuk yaşıta evlilik erkek çocukların nasıl etkiler?

Çocuk yaşıta evliliğin sadece kız çocuklarını değil erkek çocukların da etkileyen bir sorun olduğunu ve erkek çocukların üzerindeki etkilerini aktarın. Katılımcılara burada yer almayan ama onların dile getirmek istediği başka sorunlar olup olmadığını sorun.

Anne babaları nasıl etkiler?

- Erkenden çocukların uzak kalırlar.
- Çocuklarının mutsuz olduğunu görüp üzülebilirler.
- Çocuklarının yaşadıkları olumsuzluklardan dolayı suçu hissedebilirler.
- Hep çocukların problemlerini çözmek zorunda kalabilirler.
- Maddi olarak sürekli çocukların desteklemek zorunda kalabilirler.

22

Slayt 22: Anne babaları nasıl etkiler?

Katılımcılara çocuk yaşıta evliliklerin anne babalar üzerindeki etkilerini aktarın. Bunun dışında eklemek istedikleri başka etkiler olup olmadığını sorun.

Çocuk yaşıta evlilik suçtur!

Adana'da 14 yaşındaki Y.D. ile 'berdel' geleneğine göre nikahsız evlendirilen 17 yaşındaki M. K., 5 yıl 6 ay, kızın babası 49 yaşındaki Şükür D. ise 3 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırıldı.

9 Aralık 2014

Erzurum'da, eşinin rahatsızlığını bahane ederek 14 yaşındaki kızını kendisinden 20 yaş büyük adamla evlendiren baba 5 yıl 8 ay, küçük kızla evlenen 34 yaşındaki adam ise 11 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

24 Haziran 2017

Slayt 23: Çocuk yaşıta evliliğin yasal boyutu

Çocuk yaşıta evlendirmenin suç olduğunu belirtin.

Katılımcılara Türkiye'de evlilik yaşıının hem kadınlar hem de erkekler için 18 olduğunu söyleyin.

Çocuklarla cinsel içerikli davranışların suç olduğunu söyleyin.

Türkiye'de yalnızca resmi makamlarca kıyalan nikahın geçerli olduğunu söyleyin.

Birden fazla kişi ile evlenmenin yasal olmadığını ve suç olduğunu söyleyin.

Yabancıların da Türkiye'de resmi olarak evlenebileceklerini söyleyin.

Tüm bu kanunların sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için değil Türkiye'de yaşayan herkes için geçerli olduğunu mutlaka vurgulayın.

Slaytta yer alan örnek haberleri okuyun.

Ek Bilgi Notu

- Evlilik, yasalar tarafından belirlenen bir çerçeve içinde gerçekleşen kayıtlı resmi bir olaydır. Sadece resmi evlilik yasaldır; **dini tören yapılabılır ancak yasal bir dayanağı yoktur.**
- **18 yaş ve üzeri** yetişkinler (kadınlar ve erkekler) **kimsenin rızasını almadan başka bir yetişkin ile evlenebilir.**
- **17 yaşındaki bir çocuk anne-babasının rızası** (eğer anne-babası yoksa vasilerin rızası) **ile evlenebilir.**
- **16 yaşındaki bir çocuk yalnızca mahkemenin açık izni ile evlenebilir,** "olağanüstü durumlarda ve çok önemli bir sebeple. Eğer şartlar uygunsa karardan önce anne, baba veya vasiler dinlenir" (Türk Medeni Kanunu, Madde 124).
- **15 yaşında ya da daha küçük olan bir çocuk,** mahkeme tarafından reşit sayılmış olsa dahi, **hiçbir şart altında evlenemez.**
- **15 yaşın altındaki çocuklara yönelik her türlü cinsel teşebbüüs suç sayılır.**
- **Birden fazla kişiyle evlilik yasal değildir.** Hapis cezası vardır.

Çocuk Yaşıta Evliliklerin Dini Boyutu

- Çocuklar, dinen de korunması gereken varlıklar olarak görülür.
- Dini inanışlar zararlı davranışlardan uzak durmak gerektiğini öğütler

Slayt 24: Çocuk yaşıta evliliklerin dini boyutu

Katılımcılara çocukların dinen de korunması gereken varlıklar olarak görüldüğünü söyleyin. Dini inanışların zararlı davranışlardan kaçınmayı öğretlediğini, çocuk yaşıta evliliklerin de zararlı olduğunu belirtin.
Konunun dini boyutu hakkında eğer istenirse uzmanlardan bilgi alınması gerektiğini belirtin.

Eğiticiye Not:

Çocuk evliliklerinin dini boyutu ile ilgili konular söz konusu olduğunda, katılımcıların kültürel ve dini inanışlarına saygı duyulmalıdır. Bununla birlikte, çocuk evliliklerinin çocuk hakları boyutu ile ele alınması gerektiği vurgulanmalıdır. Bu konudaki tartışmalarda Türkiye'de evlenmenin dini töreninin yapılabildiği ancak yasal bir geçerliliği olmadığı hatırlatılmalıdır.

Konu ile ilgili ayrıntılı tartışmalara girmek yerine konunun uzmanlarına danışılması önerilmelidir.

Çocuk gelin damat olmaz!

Çocuk
istismarıdır

Çocuk
ihlali

Çocuk hakları
ihlali

Kadına yönelik
şiddetin bir
 türlündür

Toplumsal bir
sorundur

Slayt 25: Çocuk gelin damat olmaz

Buraya kadar bahsetmiş olduğumuz zararlarından dolayı, çocuk yaşıta evliliklerin günümüzde hem dünyada hem de Türkiye'de bir insan hakları ihlali, çocuk hakları ihlali, kadın hakları ihlali, kadına şiddetin bir türü ve toplumsal kalkınma önünde bir engel olarak tanımlandığını

vurgulayınız. Bütün bireylerin tam ve özgür rızaları ile evlenme hakkına sahip olduğunu belirtin.

Babaların Rolü

- Çocuklar için en önemli rol model anne ve babalarıdır.
- Sevgi dolu ve çocukların görüşlerini önemseyen bir baba çocuğun kendine ve ailesine güvenmesini sağlar.
- Baba ile çocuk arasındaki olumlu ilişki, çocuğun hem okulda hem de hayatı başarılı olmasına yolunu açar.
- Babaların kızlarının üstündeki ekisi büyütür. Kendilerine saygı duymaları, mutlu olmaları, kendilerine uygun iş, arkadaş, eş seçimi yapmaları, güçlü olmaları babalarıyla olan ilişkilerle ilişkilidir.

İhtiyaçları olduğu vurgulanmalıdır. Bir rol model olarak ebeveynlerin eğitimimın önemi hakkındaki düşüncelerinin çocukların akademik başarıları için çok önemli olduğu belirtilmelidir. Babaların kızlarının benlik saygısı, yaşam tatmini, meslek seçimleri, zihinsel sağlık, arkadaş seçimi ve sosyal güven duygusu ve psikolojik sorunları ele alma becerileri üzerinde doğrudan etkileri olduğunu vurgulayın.

Babasından ilgi, sevgi ve saygı gören çocuklar;

- Babalarından korkutları için değil, onları sevdikleri ve onlara saygı duydukları için kurallara uygun şekilde davranışları öğrenirler.
- Kendi davranışlarını değerlendirmeyi ve kendini idare etmeyi öğrenirler.

Slayt 26: Babanın rolü

Katılımcılara 'Sizce babaların çocukların hayatındaki rolü nedir? Sorusunu yöneltin ve cevapları alın.

Katılımcılara çocuğun psiko-sosyal gelişiminde anne kadar babanın da çok önemli rolü olduğu aktarılmalıdır. Çocukların, anneleriyle olduğu kadar babalarıyla da bağlılık ve güven ilişkisine, babalarının ilgi ve sevgisine

Kız Çocuklarının Eğitimini Destekleyin

- Kız çocukları okurlarsa meslek sahibi olabilirler, kendi ayakları üzerinde dururlar.
- Daha iyi şartlarda yaşama şansları olur.
- Gelecekleriyle ilgili daha doğru kararlar alabilirler, sorunlarını kendileri gözebilirler.
- Çocuklarını daha iyi yetiştirebilirler.
- Toplumlarına daha faydalı olurlar.
- Başkalarına bağımlı olmak zorunda kalmazlar, daha özgüvenli olurlar.

Slayt 28: Kız çocukların eğitiminde babanın rolü

Katılımcılara kız çocukların eğitimiminin önemi ile ilgili maddeleri aktarın. Bir rol model olarak ebeveynlerin eğitimimın önemi hakkındaki düşüncelerinin çocukların okul başarıları için çok önemli olduğu belirtin.

Katılımcılardan bu konuda paylaşmak istedikleri olumlu örnekler varsa paylaşmalarını isteyin.

Çocuk Yaşıta Evliliklerin Önlenmesinde Babaları Rolü

- Evlilik kararında babanın, dedenin, ağabeyin, amcanın yanı ailedeki erkeğin kararları önemlidir.
- Kız çocuklarının erkek aile büyükleri ile iletişimleri daha iyi olursa, kendileriyle ilgili evlilik gibi önemli kararlarda söz sahibi olabilirler.

Çocuk Yaşıta Evlilikler Nasıl Önlenebilir?

Slayt 29: Çocuk yaşıta evliliklerin önlenmesinde babanın rolü

Katılımcılara çocuk yaşıta evliliklerin önlenmesinde babanın ne kadar önemli bir rolü olduğunu aktarın.

Katılımcıların dilerlerse bu konuda bildikleri olumlu örnekleri paylaşmalarına izin verin.

Neler Yapabiliriz?

• Çocuk Koruma:

Çocukların ihmal ve istismardan korunması veya ihmal ve istismarın durdurulması amacıyla üstlenilen sorumluluk ve faaliyetlerdir.

Slayt 30: Neler yapabiliriz?

Katılımcılara çocuk yaşıta evliliklerin nasıl önlenebileceği sorusunu yöneltin. Bu konuda paylaşabilecekleri iyi bir örnek olup olmadığını sorun.

Slayt 31: Çocuk koruma

Katılımcılara çocuk koruma kavramı hakkında bilgi verin.

Çocukların korunmasında anne ve babaların birinci derecede sorumluluğu olduğunu söyleyin.

Çocuk Yaşıta Evliliklerin Bildirimi

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- Polis
- Jandarma
- Cumhuriyet Savcılığı veya Çocuk Hakimliği
- ALO 183 Kadın Çocuk Yaşlı Engelli Destek Hattı (24 saat)
- ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi)
- Devlet Hastanesi
- Belediye Sosyal Hizmet / Kadın Danışma Merkezi
- Sivil Toplum Kuruluşu

Slayt 32: Çocuk yaşıta evliliklerin bildirimi

Katılımcılara çocuk koruma kanunun ile ilgili maddeyi aktardıktan sonra başvuru yapabilecekleri birimleri aktarın.

SLAYTTA YER ALAN KURUMLARIN SADECE TÜRKİYE CUMHURİYETİ VATANDAŞLARINA DEĞİL ÜLKEDE YAŞAYAN HERKESE YÖNELİK OLDUĞUNU MUTLAKA VURGULAYIN.

Buradan sonra...

Uygulama 1:

- İkili eşleşin, Bir A, biri B olsun.
- A'lar B'lere burdan çıktıktan sonra ne yapacağını söylesin. B'ler itiraz edemesin.
- B'ler itiraz edecek olursa A'lar konuşmasına izin vermesin.

Slayt 33: Etkinlik

Semineri bitirirken sizlerle küçük bir oyun oynayacağınız deyin ve katılımcıları ikili eşleştirin.

Uygulama 2:

- A'lar B'lere buradan çıkışına ne yapacağını sorsun.
- A'lar B'lere fikir verebilir.
- Herkes birbirini dinlesin, bir anlaşmaya varsin.

Eğiticiye Not:

Bu etkinlik seminer için ayrılan sürenin uygunluğu göz önünde bulundurularak uygulanmalıdır.

Uygulama 1:

B'ler ne hissetti? Hiç itiraz edemeden, başkasının kararını uygulamak nasıl?

A'lar ne hissetti?

B'ler çıkışına A'ların dediğini yapacaklar mı? Yaparlarsa ne hissedelecekler?

Uygulama 2:

B'ler ve A'lar ne hissetti? Birbirini dinlemek ve anlaşmaya varmak nasıl?

Uygulama sonunda, birinin diğerine güç uygulamasının, onun yerine karar vermesinin onun iradesine saygısızlık olduğunu ve aslında kimseye iyi gelmediğini vurgulayın. Çocuklara da benzer şekilde söz hakkı tanımamanın doğru olmadığını söyleyin.

A'nın dediği mantıklı geldi diyen olursa, çocukların da bazen büyüklerin sözüne güvenereklerini ama onlara zarar verecek değil, onların yararına olacak şeylere yönlendirmenin gerekliliğini vurgulayın.

Slayt 34: Teşekkür ve kapanış

Babalar çocukların için zararlı sonuçlar doğuracak çocuk yaşıta evilikleri durdurabilir!

Çocuklarını korumak ve daha iyi bir geleceğe hazırlamak babaların öncelikli sorumluluğudur.

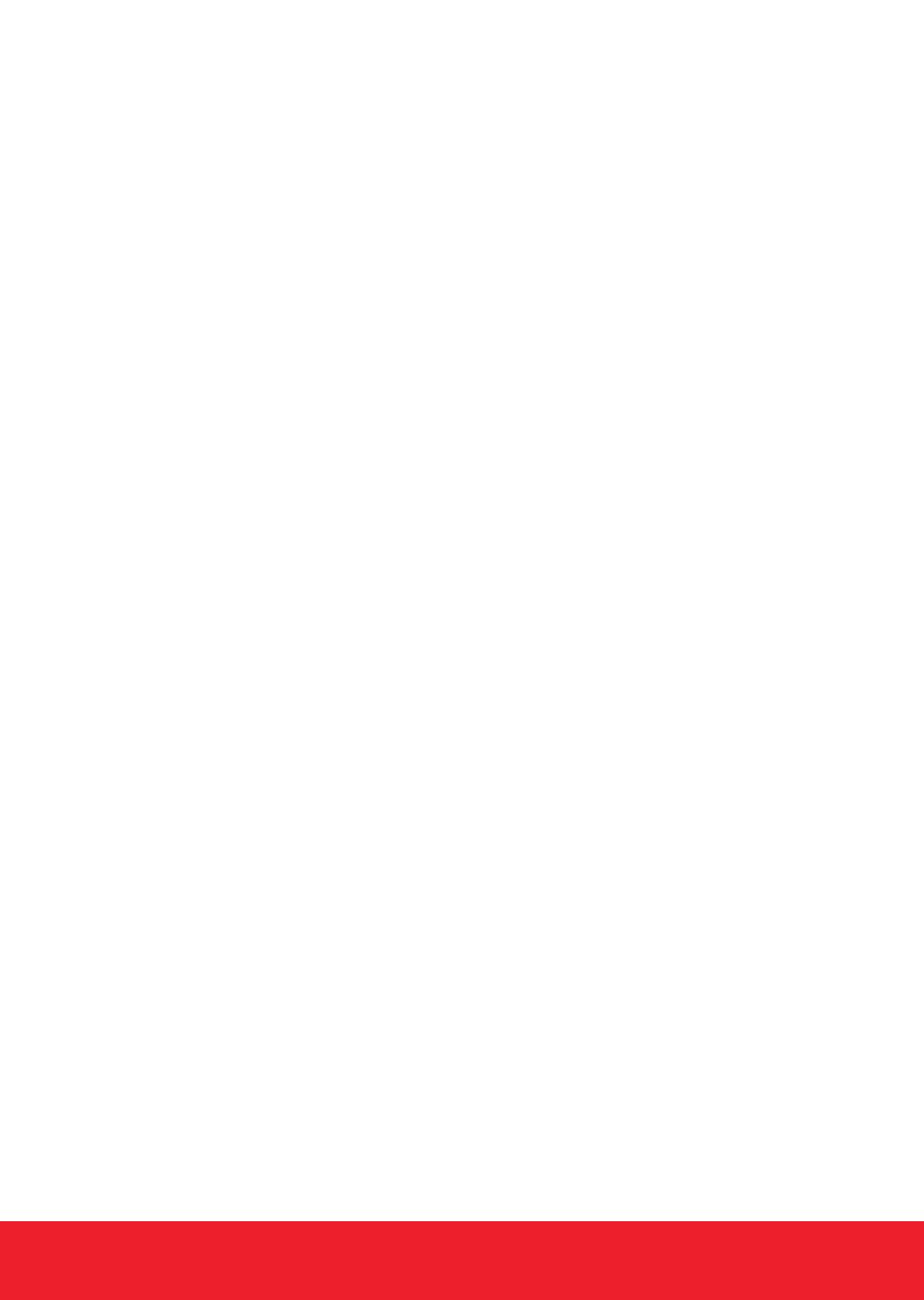

Teşekkürler...

Katılımcılara sunum ile ilgili görüşlerini sorun. Semineri sonlandırmırken temel mesajları ve öğrenilen dersleri özetleyin.

Katılımcılara bu seminerde öğrendikleri bilgileri ve düşüncelerini dilerlerse aile bireyleriyle ve başka erkeklerle de paylaşabileceklerini söyleyin.

Katılımcılara teşekkür ederek semineri sonlandırın.

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

ÇOCUK YAŞTA EVLİLİKLER HAKKINDA SIK SORULAR SORULAR

Türkiye'de yasal evlilik yaşı kaçtır?

Türkiye'de yasal evlilik yaşı kadınlar için de erkekler için de 18'dir. Türk Medeni Kanunu ve Evlendirme Yönetmeliği'ne göre 18 yaşını doldurmuş olan kadın ve erkek evlenebilirler.

18 yaşından küçük çocuklar evlenebilirler mi?

18 yaşından küçüklerin evlenebilmesi bazı koşullara bağlıdır. Kişi üzerinden biri veya her ikisi de 17 yaşını doldurdu ise velilerinden ya da yasal vasilerinin izni gereklidir (TMK Md. 124/1 & 126. Evlendirme Yönetmeliği 14/1a). Kişi üzerinden birisi veya her ikisi de 16 yaşını doldurduysa, mahkeme kararı ile evlenebilirler. Bunun için "olağanüstü bir durum ve çok önemli sebep" gerekmektedir (TMK Madde 124/2. Evlendirme Yönetmeliği Md 14/1b). 15 yaşını doldurmuş olan çocuklar, mahkeme tarafından "yasal olarak reşit" olarak değerlendirilseler bile evlenemezler.

Yasal evlilik yaşından küçük biriyle evlenmenin cezası var mıdır?

Evet. Türk Ceza Kanunu'na göre 15 yaşını doldurmamış olan bir çocukla veya 15 yaşını doldurmuş olmakla beraber fiilin anlam ve sonuçlarını anlama yeteneği gelişmemiş olan bir çocukla gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış "cinsel istismar" olarak değerlendirilir ve 8 yıldan 15 yila kadar hapis cezası vardır. 15 yaşını tamamlamış ancak 18 yaşından küçük çocukla, baskı, tehdit, hile olması durumunda, başka bir deyişle zorlama ile gerçekleştirilen her türlü cinsel fiil de "cinsel istismar"dır ve 8 yıldan 15 yila kadar hapis cezası vardır.

Türkiye vatandaşı olmayanlar Türkiye'de evlenebilirler mi?

Evet. Türkiye'de geçici koruma altında bulunan Suriyeliler de dahil olmak üzere Türkiye vatandaşı olmayan kişiler Türkiye'de evlenebilirler. Bir Türkiye vatandaşı ile bir yabancı veya farklı ülkenin vatandaşı olan iki kişi Türkiye'de evlenebilir. Türkiye'de yapılan tüm evlilik işlemlerinde Türkiye kanunları geçerlidir (Türk Medeni Kanunu ve Evlendirme Yönetmeliği). Buna göre Türkiye'de yalnızca resmi makamlarca kıyalan nikah resmiyet taşır.

Geleneksel ya da dini usüllerle gerçekleştirilmiş evlilik töreni geçerli midir?

Hayır. Türkiye'de bir evliliğin resmiyet kazanması için resmi makamlarca gerçekleştirilmiş olması gereklidir. Türk Medeni Kanunu TMK Madde 143'e göre resmi makamlarca verilen aile cüzdanı gösterilmeden evlenmenin dini töreni yapılamaz ve evlenmenin geçerli olması için resmi nikah yapılmış olması gereklidir.

Türkiye'de birden fazla kişiyle evlilik yapılabilir mi?

Hayır. Türk Medeni Kanunu'na göre evli olanlar ikinci bir kişiyle evlenemezler. Evli olmasına rağmen, başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (TCK 230/1). Kendisi evli olmamakla birlikte, evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlilik işlemi yaptıran kişi 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (TCK 230/2).

Türkiye vatandaşı olmayan bir kişinin, önceden başka bir evliliği olması durumunda Türkiye'de tekrar evlenebilir mi?

Hayır. Daha önceden başka bir evlilik yapmış olup, Türkiye'de ikinci bir evlilik yapmak üzere başvururken bu evliliğini gizlemiş olanlar, Türk Ceza Kanunu'na göre suç oluşturan çok eşlilikten dolayı cezalandırılırlar. Yabancılar boşanma işlemlerini Türkiye'de gerçekleştirebilirler.

Türkiye'de çocuk yaşta evlilikler ne kadar yaygındır?

Türkiye'de 25-49 yaş grubundaki kadınların %22'si 18 yaşından önce evlenmişlerdir (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2013). Yani her 5 kadından biri çocuk yaşta evlendirilmiştir. Bazı bölgelerde bu oran %30'ların üzerine çıkmaktadır, yani her 3 kadından 1'i çocuk yaşta evlendirilmektedir (Aile İçi Şiddet Araştırması, 2014).

Dünya genelinde çocuk yaşta evlilikler ne kadar yaygındır?

Dünyada her yıl yaklaşık 15 milyon kız çocuğunun 18 yaşından önce evlendiği tahmin edilmektedir. Diğer bir deyişle, dünyadaki her 4 kızdan 1'i 18 yaşından önce evlenmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde her 3 kızdan 1'i 18 yaşından önce evlenirken, her 9 kızdan 1'i 15 yaşından önce evlenmektedir. Çocuk evlilik oranlarının en yüksek olduğu ülkeler Sahara Altı Afrika Bölgesi'nde yoğunlaşmaktadır. 15 yaşından önce evlenen kız çocukları, başta Hindistan ve Bangladeş olmak üzere en fazla Güney Asya'da bulunmaktadır (UNICEF, 2014).

Çocuk yaşta evlilikler sadece kız çocuklarını mı etkiler?

Hayır. Erkek çocukları da çocuk yaşta evlendirilmekte ve bu durumun olumsuz etkilerini yaşamaktadırlar. Ancak sayısal olarak bakıldığından kız çocukların daha fazla oranda çocuk yaşta evlendirildiği görülmektedir. Ayrıca kız çocuklar, genel olarak eğitim olanaklarına erişme, sosyal ve ekonomik hayatı katılma bakımından dezavantajlı oldukları ve erken yaşta anne olmanın getirdiği sağlık sorunları sebebiyle daha olumsuz etkilenmektedir.

Çocuk yaşta evlilik bazı kültür ve geleneklere özgü müdür?

Hayır. Çocuk yaşta evlilikler dünyada birçok ülkede, toplulukta ve kültürde görülmektedir. Evlilik ile ilgili toplumsal normlar ve gelenekler çocuk yaşta evliliklerin sebeplerinden birisi olabilir fakat tek sebebi değildir. Sosyal ve ekonomik sebeplerle daha dezavantajlı olan bazı toplum kesimlerinde çocuk yaşta evlilikler daha yaygın görülebilir.

Bazı kültürlerde veya topluluklarda çocuk evlilikleri tercih edilen ve benimsenen bir uygulama ise, buna karışmamak mı gereklidir?

Hayır. Çocuk yaşta evlilikler bir toplumda “geleneksel” olsa bile “zararlı geleneksel uygulamalar” başlığı altında değerlendirilir çünkü toplum tarafından benimsenmiş olsa da olmasa da çocuk yaşta evliliğin bir çocuk üzerindeki olumsuz etkileri aynıdır. Türkiye'nin imzalamış olduğu tüm uluslararası antlaşmalara ve çocuk koruma yaklaşımına göre çocuk yaşta evlilikler kabul edilemez bir uygulamadır.

Çocuk yaşta evlilik yalnızca yoksul kesimlerde mi görülür?

Hayır. Araştırmalar ekonomik sebeplerin çocuk evlilikleri için önemli bir sebep olduğunu fakat tek sebep olmadığını göstermektedir. Yoksul olmayan ailelerde de çocuk yaşta evlilikler görülmektedir.

Her çocuk evliliği “zorla” evlilik midir?

Evet. “Zorla evlilik”, “taraflardan en az birinin tam ve özgür rızası olmadan yapılan evlilikler” olarak tanımlanmaktadır (“Zorla Evlilikler ve Çocuk Evliliklerine İlişkin” Avrupa Konseyi Parlmenterler Meclisi Kararı, 2005). 18 yaşından küçük bir çocuk evlilik konusunda kendi kararını verme yetisine sahip olmadığı için çocuk evlilikleri zorla evlilik olarak değerlendirilmektedir.

18 yaşından küçük bir çocuğun evlendirilmesine tanık olan kişi bu durumu yetkililere ihbar etmeye sorumlu mudur?

Evet. Çocuk Koruma Kanunu Madde 6'ya göre, tüm adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları, bir suç olmuşsa olsa da olmasa da, korunma ihtiyacı olan bir çocuğu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bildirmekle yükümlüdür.

Bir aile içi şiddet eylemine tanık olan veya böyle bir risk tespit eden kişi bu durumu yetkililere ihbar edebilir mi?

Evet. Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a göre şiddet eylemine tanık olan veya böyle bir risk tespit eden herkes bu durumu yetkililere bildirme yetkisine sahiptir.

Bir suç veya suç belirtisi ile karşılaşan kişi bu durumu yetkililere bildirmezse ceza alır mı?

Evet. İşlenmekte olan suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Mağdur 15 yaşından küçük ise yarı oranında artırılır (TCK m.278). Kamu adına görev yapan kişi görevleri sırasında ve görevlerine ilişkin bir suç öğrendiklerinde bildirmezse 6 aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (TCK m.279). Görevini yaptığı sırada bir suç belirtisi ile karşılaşan sağlık görevlisi durumu yetkili makamlara bildirmez ya da gecikirse bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (TCK m.280).

Çocuk yaşta evlendirilen veya korunma ihtiyacı olan bir çocuğu hangi makamlara bildirebilirim?

Evlendirilmiş veya evlendirilme riski altında olduğu tespit edilen bir çocuk için resmi ihbar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na, Polis ya da Jandarma'ya veya Savcılık makamına yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (2014), "Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar", <https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/80-20140529154110-turkiye-deki-suriyeli-kadinlar,-2014.pdf>

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2014) Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Alanında Çalışan Personelle Yönelik El Kitabı.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2014), "Aile Yapısı Araştırması", ISBN: 978-605-4628-55-1

Anti-Slavery International (2013), "Out of the Shadows: Child marriage and slavery", http://www.antislavery.org/includes/documents/cm_docs/2013/c_child_marriage_final.pdf

Australia National Children's and Youth Law Centre (2013), "End Forced Child Marriage. Best Practice Response Guidelines", http://www.equalityrightsalliance.org.au/sites/equalityrightsalliance.org.au/files/docs/ncyclc_best_practice_response_guidelines_forced_child_marriage_version_1_2.pdf

Bruce, J. and Clark, S. (2004), The implications of early marriage for HIV/AIDS policy. Brief based on background paper prepared for the WHO/UNFPA/Population Council Technical Consultation on Married Adolescents. New York: Population Council.

Clark, S., Bruce, J., and Dude, A. (2006), Protecting young women from HIV/AIDS: The case against child and adolescent marriage. *International Family Planning Perspectives*, 32(2), pp.79-88.

Çocuk Hakları Raporlama Girişimi (2012), "Türkiye'de Çocuk Haklarının Durumu 2001-2011", <http://www.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/NGO-Report-TR.pdf>

Committee on the Elimination of Discrimination against Women [CEDAW] (1994), CEDAW General Recommendation No. 21: *Equality in Marriage and Family Relations*, <http://www.refworld.org/docid/48abd52c0.html>

Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) & Committee on the Rights of the Child (CRC) (2014), "Joint general recommendation/general comment No. 31 of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women and No. 18 of the Committee on the Rights of the Child on harmful practices" (CEDAW/C/GC/31-CRC/C/GC/18)

Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW) (2014) Consideration of reports submitted by States parties under article 18 of the Convention. Seventh periodic report of States parties due in 2014 - Turkey (CEDAW/C/TUR/7)

Committee on the Rights of the Child, Sixtieth session 29 May–15 June 2012, "Consideration of reports submitted by States parties under article 44 of the Convention". (CRC/C/TUR/CO/2-3) http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/co/CRC_C_TUR_CO_2-3.pdf

Dennis van der Veur vd. (2009) Toplumsal cinsiyet konu(şma)ları : gençleri etkileyen toplumsal cinsiyete dayalı şiddet hakkında bir kılavuz, İstanbul Üniversitesi, Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları No:2. Avrupa Konseyi.

Ersehen, D. ve Tosun Z. (2015), Kadın Danışma Merkezi İşleyişi Eğitimi El Kitabı. İçinde: Kadın Dayanışma Vakfı "Yerel İşbirlikleri Aracılığıyla Şiddetle Mücadele Mekanizmalarının Güçlendirilmesi Projesi". Ankara, 2015.

European Commission (2014), "Turkey Progress Report", http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2014/20141008-turkey-progress-report_en.pdf

European Parliamentary Assembly (2005) Resolution 1468 on "Forced marriages and child marriages". <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17380&lang=EN>

Gender Inequality Index [GII] (2014), United Nations Development Programme [UNDP], 2014 Human Development Statistical Tables, Table 4. <http://hdr.undp.org/en/content/table-4-gender-inequality-index>

Gill, A. and Mitra-Kahn, T. (2012), Modernising the other. Assessing the ideological underpinnings of the policy discourse on forced marriage in the UK. *Policy & Politics*, 40 (1), pp.104-119.

Girls not Brides (2015a), "Child, early and forced marriage in post-2015), <http://www.girlsnotbrides.org/wp-content/uploads/2015/01/Child-early-and-forced-marriage-in-post-2015.pdf>

Girls not Brides (2015b), "A theory of Change on Child Marriage", <http://www.girlsnotbrides.org/wp-content/uploads/2014/07/Girls-Not-Brides-Theory-of-Change-on-Child-Marriage.pdf>

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014), "2013 Turkey Demographic and Health Survey". Hacettepe University Institute of Population Studies, T.R. Ministry of Development and TÜBİTAK, Ankara, Turkey.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014), "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2014 – Ana Rapor" (Türkçe) & "Domestic Violence against Women in Turkey 2014 - Summary Report" (İngilizce), <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/>

Human Rights Watch (2013), "Syrian refugees struggle to protect daughters from exploitation", <http://www.hrw.org/news/2013/08/07/syrian-refugees-struggle-protect-daughters-exploitation>

International Center for Research on Women [ICRW] (2007), "How to End Child Marriage. Action Strategies for Prevention and Protection", <http://www.icrw.org/files/publications/How-to-End-Child-Marriage-Action-Strategies-for-Prevention-and-Protection-Brief.pdf>

International Center for Research on Women [ICRW] (2011), "Solutions to End Child Marriage. What the Evidence Shows", <http://www.icrw.org/files/publications/Solutions-to-End-Child-Marriage.pdf>

International Center for Research on Women [ICRW] & Plan Asia Regional Office (2013), "Asia Child Marriage Initiative: Summary of Research in Bangladesh, India and Nepal", <http://www.icrw.org/files/publications/PLAN%20ASIA%20Child%20Marriage-3%20Country%20Study.pdf>

International Federation of Human Rights [FIDH] (2012), "Violence against women in Syria: Breaking the silence", Briefing paper based on an FIDH assessment mission in Jordan in December 2012.

KADEM Kadın ve Demokrasi Derneği (2014), Erken Evlilikler Çalıştayı Raporu, <http://kadem.org.tr/erken-yasta-evliliklere-karsi-mucadele/>

Kamal, M. (2012), Decline in Child Marriage and Changes in Its Effect on Reproductive Outcomes in Bangladesh, *Journal of Health Population and Nutrition*, 30(3), pp.317–330.

KAMER (2014), Rapor: <http://bianet.org/system/uploads/1/files/attachments/000/001/037/original/KAMER.docx?1389721910>

Milli Eğitim Bakanlığı (2015) Milli Eğitim İstatistikleri – Örgün Eğitim 2014/15. ISSN/ISBN: 978 – 975 - 113901 - 6

Nasrullah, M., Muazzam, S., Bhutta, Z.A. Raj, A., (2013), Girl Child Marriage and Its Effect on Fertility in Pakistan: Findings from Pakistan Demographic and Health Survey, 2006–2007, *Journal Maternal and Child Health Journal*, 18(3), pp.534-543.

Nguyen, M. C. and Wodon, Q., (2012), Measuring child marriage, *Economics Bulletin*, 32(1), pp.398-411.

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [OHCHR – OHCHR – BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği] (2011), "Practices in adopting a human rights-based approach to eliminate preventable maternal mortality and human rights", (A/HRC/18/27)

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [OHCHR – BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği] (2014), "Preventing and eliminating child, early and forced marriage", (A/HRC/26/22)

Otaran, N., Baker, Ö.E., Savaş, G., Tüzemen, E. ve Tarman, B. (2016), Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Okul Standartları Kılavuzu, Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesi (ETCEP), Milli Eğitim Bakanlığı Yayıını, Ankara.

Oversees Development Institute [ODI], Department for International Development [DFID] (2014), "Early marriage and education: the complex role of social norms in shaping Ethiopian adolescent girls' lives", <http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/9183.pdf>

Özkazanç, A. (2010) Bilim ve Toplumsal Cinsiyet. Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.

Phillips, R. (2012), Interventions against forced marriage: contesting hegemonic narratives and minority practices in Europe, *Gender, Place & Culture: A Journal of Feminist Geography*, 19(1), pp.21-24.

Sabbe, A., Oulami, H., Zekraoui, W., Hikmat, Hl, Temmerman, M., Leye, E., (2013), Determinants of child and forced marriage in Morocco: Stakeholder perspectives on health, policies and human rights. *International Health and Human Rights*, 13(43).

Save the Children (2014), "Child marriages double among Syria refugees in Jordan", <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2014/07/16/Child-marriages-double-among-Syria-refugees-in-Jordan-.html>

Schlecht, J ., Rowley, E. and Babirye, J. (2013), Early relationships and marriage in conflict and post-conflict settings: Vulnerability of youth in Uganda", *Reproductive Health Matters*, 21(41), pp.234–242.

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (2011), "Erken Yaşa Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair Rapor", https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/komisyon_rapor.pdf

TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2008), Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Hazırlayan: Dr. Sarp Üner. Ankara.

The Global Gender Gap Index (2014), World Economic Forum, Key Indicators for Turkey. <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2014/economies/#economy=TUR>

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2015), "İstatistiklerle Çocuk, 2014", ISBN 978-975-19-6341-3

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2016), "İstatistiklerle Kadın, 2015", <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21519>

Uçan Süpürge (2012), One Size Too Big, Early and Forced Marriage.
<http://girlsnotbrides.theideabureau.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2012/12/Flying-Broom-Flying-News-publication-on-Early-and-Forced-Marriage.pdf>

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2012), "Annual Report 2012 for Turkey, CEE/CIS", http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Turkey_COAR_2012.pdf

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2014), 'State of the World's Children' <https://www.unicef.org/sowc2014/numbers/>

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2014), "Ending Child Marriage: Progress and Prospects", http://www.unicef.org/media/files/Child_Marriage_Report_7_17_LR..pdf

United Nations Children's Fund [UNICEF] (2014), "UNICEF Gender Action Plan 2014-2017", (E/ICEF/2014/CRP.12)

United Nations Children's Fund [UNICEF] Turkey Country Office (2014), Situation Analysis of Children in Turkey.

United Nations General Assembly [UNGA – BM Genel Kurulu] (2014), Resolution on "child, early and forced marriage", (A/C.3/69/L.23)

United Nations Human Rights Council [BM İnsan Hakları Konseyi](2013), Resolution on "Strengthening efforts to prevent and eliminate child, early and forced marriage: Challenges, achievements, best practices and implementation gaps" (A/HRC/24/L.34)

United Nations Population Fund [UNFPA] (2012), "Marrying Too Young: End Child Marriage", <http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/MarryingTooYoung.pdf>

United Nations Population Fund [UNFPA] (2014), "Child marriage takes a brutal toll on Syrian girls", <http://www.unfpa.org/news/child-marriage-takes-brutal-toll-syrian-girls>

United Nations Women [UN Women] (2013), "Gender Based Violence and Child Protection Among Syrian Refugees in Jordan, with a Focus on Early Marriage", <http://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2013/7/report-web%20pdf.pdf>

United Nations Women [UN Women] (2015), "A summary of the Report of the Secretary-General on the 20-year review and appraisal of the implementation of the Beijing Declaration and Platform for Action and the outcomes of the twenty-third special session of the General Assembly", (E/CN.6/2015/3), <http://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/02/beijing-synthesis-report>

United States Department of State, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor (2013), "Turkey Country Report", <http://www.state.gov/documents/organization/220551.pdf>

World Health Organisation [WHO – Dünya Sağlık Örgütü] (2013), Joint news release Every Woman Every Child/Girls Not Brides/PMNCH/United Nations Foundation/UNFPA/UNICEF/UN Women/WHO/World Vision/World YWCA, http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2013/child_marriage_20130307/en/

Yurdakul, G. and Korteweg A.C. (2013), Gender equality and immigrant integration: Honor killing and forced marriage debates in the Netherlands, Germany, and Britain, *Women's Studies International Forum*, 41(3), pp.204–214.

Notlar